

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Ilona Virmauskienė

**ŠVIETIMO PAGALBOS ŠEIMOMS, AUGINANČIOMS VAIKUS
IKI 7 METŲ SITUACIJA IR GALIMYBĖS ŠIAULIŲ MIESTE.**

Magistro darbas

Šiauliai, 2009

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Ilona Virmauskienė

**ŠVIETIMO PAGALBOS ŠEIMOMS, AUGINANČIOMS VAIKUS
IKI 7 METŲ SITUACIJA IR GALIMYBĖS ŠIAULIŲ MIESTE.**

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, vadyba ir verslo administravimas (03S1)**

Magistro darbo autorius Ilona Virmauskienė
(vardas, pavardė, parašas)

Vadovas doc. Dr. Aušra Kazlauskienė.....
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Recenzentas
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

SANTRAUKA

Ilona Virmauskienė. **Švietimo pagalbos šeimoms, auginančioms vaikus iki 7 metų situacija ir galimybės Šiaulių mieste. Šiaulių universitetas. Magistro darbas.**

Mokslinio darbo vadovė doc. dr. Aušra Kazlauskienė. Šiaulių universitetas. Vadybos katedra – Šiauliai, 2009.

Magistro darbe yra išanalizuoti ir susisteminti įvairūs moklinės literatūros šaltiniai apie švietimo pagalbos šeimoms auginančioms vaikus iki 7 metų. Darbe išanalizuotos ikimokyklinės įstaigos galimybės organizuojant tėvų švietimą, remiantis tėvų nuomone. Taip pat surinkta informacija apie tėvų švietimo formas Šiaulių ikimokyklinėse įstaigose. Apžvelgta „Šiaulių krašto“ laikraščių tematika, tėvų auginančių vaikus iki 7 metų švietimo klausimais (2006-2008). Pasitvirtino darbo hipotezė, kad tėvai skiria permažai dėmesio švietimui ir bendradarbiavimui su grupėje dirbančiu pedagogu. Taip pat išaiškėjo, kad pedagogai naudoja įprastas švietimo formas ikimokyklinėse ir priešmokyklinėse ugdymo grupėse.

ABSTRACT

Ilona Virmauskienė. **Educational Assistance for Families Having Children under 7 Years Old, Situation and Possibilities in Šiauliai City. Šiauliai University. Master paper.**

Leader of the scientific research Dr. Aušra Kazlauskienė. Šiauliai University. Faculty of Education – Šiauliai, 2009.

The Master paper analyses and systematises different scientific literature on educational assistance for families having children under 7 years old. The paper explores arranging of the pre-school possibilities according to the parents opinion. Information on parents education forms in the pre-school institution is being collected. Moreover, topics on educational issues on parents having children under 7 years old relieved by Šiauliai Kraštas newsletter (2006-2008). Hypothesis is being approved that parents pay too little attention to education and co-operation with pre-school teachers. It explores also that pedagogues use ordinary educational forms in the pre-school groups aged from 1 to 6 and from 6 to 7.

Turinys

Įvadas.....	4
I. TEORINIAI PROBLEMOS AIŠKINIMAI	6
1. Socialiniai – edukaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme.....	6
2. Švietimo pagalbos šeimoms patirtis užsienyje	9
2.1. Slovėnijos ikimokyklinis ir priešmokykl. ugdymas	9
2.2 Švedijos ikimokyklinis ugdymas.....	11
3. Švietimo pagalbos šeimoms patirtis Lietuvoje.....	14
3.1 Švietimo pagalbos sampratos aiškinimas	14
3.2 Švietimo pagalbos šeimoms reglamentuojančių dokumentų analizė	15
3.3. Tėvų švietimo formos.....	18
3.3.1. Šeimos pažinimas	19
3.3.2. Informaciniai ir perspektyvų numatymo susirinkimai	22
3.3.3. Atvirų durų dienos.....	23
3.3.4. Disputai.....	24
3.3.5. Pozityvūs santykiai su tėvais	24
4. Švietimo pagalbos paslaugų įvairovė Lietuvoje.....	26
II. TYRIMO METODOLOGIJA IR METODIKA	28
2.1. Tyrimo metodologija	28
2.2. Tyrimo metodika	29
III. TYRIMO REZULTATAI IR ANALIZĖ	31
3.1 Tyrimo imties charakteristika.....	31
3.2 Tėvų nuomonė ir poreikiai švietimo organizavimo klausimais ikimokyklinėje įstaigoje..	34
3.3 Šiaulių ikimokyklinėse įstaigose naudojamos tėvų švietimo formos.....	43
3.4 Švietimo pagalbos šeimoms, spaudos analizės pagrindu	45
IŠVADOS.....	49
REKOMENDACIJOS	50
LITERATŪRA	51
PRIEDAI	53

Ivadas

Temos problemos aktualumas. Vaiko ugdymas prasideda šeimoje, todėl šeima turi didžiausią įtaką vaikui ir yra svarbiausias jo ugdytojas. Šeima yra pirmoji vaiko mokykla ir nuo jos priklauso vaiko fizinė, emocinė gerovė, geras vaiko (Z.Bajoriūnas 1997) .

Ikimokyklinis ugdymas vis labiau atsigręžia į vaiko poreikius. Kuriamos sąlygos liberalizuoti institucinį ikimokyklinį ugdymą, kviečiant jame aktyviau dalyvauti šeimą. Reformuotas ugdymo turinys siūlo krypčių ir metodų bei organizavimo formų įvairovę. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos pradeda rengti savo programas, specializuotis pagal pasirinktas prioritėtines ugdymo sritis – sveikatos stiprinimo, meninio ugdymo, etnokultūros, sporto ar kitas. Švietimo įstatyme greta ikimokyklinio ugdymo įteisinama nauja švietimo dalis – priešmokyklinis ugdymas. Tai ugdymo dalis, jungianti ikimokyklinį ir pradinį ugdymą. Priešmokyklinio ugdymo atsiradimas ir įteisinimas neatsiejamai susiję su ikimokyklinio ugdymo liberalizavimu, su ugdymui keliamais aukštais kokybės reikalavimais ir siekiu padėti kiekvienam vaikui mokykloje patirti sėkmę.

Išskirti du ikimokyklinio ugdymo atsiradimo ir kaitos aspektai:

- kaip pagalbos vaikui ir šeimos forma;
- kaip švietimo sistemos dalis;

Lietuvai atgavus nepriklausomybę grįžtama prie tradicinių šeimos vertybių, šeimai priskiriant pagrindinį ugdytojo vaidmenį. Svarbiausiuose švietimo reformos dokumentuose ikimokyklinis ugdymas traktuojamas kaip pagalbos šeimai forma, kartu kaip pirmoji vieningos švietimos sistemos pakopa.

A. Juodaitytė (2003) teigia, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos stiprėja kaip organizacijos, teikiančios visuomenei ir jos bendruomenės grupėms kokybiškas suaugusiųjų švietimo bei vaikų ugdymo paslaugas. Todėl siekiama, jog šios įstaigos būtų patrauklios tiek tėvams, tiek vaikams. Plėtojamos socialinės – kultūrinės ikimokyklinių įstaigų funkcijas teritorinėje bendruomenėje, taikomi naujausi demokratinio valdymo principai. Ikimokyklinio ugdymo įstaiga tampa vis labiau veikiama bendrųjų rinkos ekonomikos suponuotų socialinių – edukacinių procesų. Ji ne tik lanksčiai į juos reaguoja, bet ir atsinaujina kartu su jais. Inicijuojant ikimokyklinio ugdymo kaip švietimo posistemės pokyčius, Europos Sąjungos šalyse orientuojamasi į „naująjį mąstymą“. Svarbiausi bruožai – multikultūriškumas ir universalumas. Tai sudaro galimybę politikams, mokslininkams bei praktikams bendradarbiauti kuriant bendrąją visuomenės švietimo ideologiją. Anksčiau tai buvo būdinga tik mokslininkams, o dabar darosi

reikšminga ir visai visuomenei, dalyvaujančiai švietimo procese tiek tiesioginėmis, tiek ir netiesioginėmis formomis - būtent per savo vaikų ugdymą ikimokyklinėse įstaigose.

Tyrimo objektas: švietimo pagalbos šeimoms, auginančioms vaikus iki 7 metų situacija ir galimybės šiaulių mieste

Tyrimo tikslas – išanalizuoti švietimo pagalbos šeimoms, auginančioms vaikus iki 7 metų situaciją ir pateikti tobulinimo galimybes Šiaulių mieste

Tyrimo hipotezė – švietimo pagalba šeimoms, auginančioms vaikus iki 7 metų vyksta nesistemiškai tiek macro lygiu (savivaldybės), tiek mezo (įstaigos), tiek micro (grupės) lygiais.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atlikti mokslinės lietuviškos analizę, kurios pagrindu bus išryškinti socialiniai-educaciniai pokyčiai ikimokykliniame, priešmokykliniame ugdyme, atskleistos švietimo pagalbos patirtys užsienyje ir Lietuvoje.
2. Išanalizuoti švietimo pagalbos šeimoms, auginančioms vaikus iki 7 metų situaciją Šiaulių mieste ir pateikti tobulinimo galimybes.

Tyrimo metodai.

1. *Anketinė apklausa*, kurios pagrindu buvo nustatyta švietimo pagalbos šeimoms, auginančioms vaikus iki 7 metų situaciją Šiaulių mieste (tėvų nuomonė).
- 2a. *Turinio (content) analizė*, kurios pagrindu buvo apibendrinta švietimo pagalbos šeimoms, auginančioms vaikus iki 7 metų situaciją (įstaigos veiklos pagrindu).
- 2b. *Turinio (content) analizė*, kuri leido įvertinti apibendrinti švietimo pagalbos šeimoms situaciją medijų pagalba (spaudos analizės pagrindu 2006-2008 metais).

I. TEORINIAI PROBLEMOS AIŠKINIMAI

1. Socialiniai – edukaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme

Laikas nuo gimimo iki pradėdant lankyti mokyklą yra vaiko spartaus fizinio, psichinio, socialinio vystymosi laikotarpis. Tuo metu atsiranda psichologiniai, kultūriniai dariniai, kurie žmogų išskiria iš kitų gyvų sistemų ir daro jį socialiai būtybe. (D. T. Baranauskienė, 2002).

Ugdymas apima visą vaiko psichinių ir socialinių savybių spektrą, tačiau atitinkamais vaikystės periodais (ikimokyklinės ir jaunesniosios mokyklinės) skirtingų jų dalių. (A. Juodaitytė, 2003)

„Šiuolaikinio pasaulio kaita, spartus vaiko vystymasis keičia ikimokyklinio ugdymo sampratą, daro stiprią įtaką suaugusiųjų nuostatoms: 1) vaikas itin jautrus visiems sociumo pokyčiams, kasdien kelia naujas užduotis suaugusiesiems ir sau; 2) pažintinės galimybės itin didelės, nes vaikas žymiai lengviau negu suaugusysis pripranta prie didžiulio informacijos srauto; 3) vaikai kelia klausimus, kurie niekada suaugusiesiems nekyla, ir tėvai nepasirengę į juos atsakyti; 4) gretindami save vaikystėje ir dabarties vaiką, tėvai jaučiasi suglumę; 5) vaikai tampa aktyvūs, savarankiški, todėl reiklūs suaugusiųjų atžvilgiu ir sunkiau auklėjami; 6) ugdytojas privalo nuolat vertinti vaikų poelgius, pažinti vaiką, pagrįstai ir racionaliai naudoti pedagoginio poveikio priemones bei būdus, sudaryti aplinką, skatinančią vaiko raidą; 7) vaiko statusas, vaikystės trukmė ir turinys kinta priklausomai nuo šeimos sociokultūros, pedagoginių sąlygų, aplinkos kaitos ir ugdymo: į bendrą amžiaus socialinę grupę vaikas atsineša iš savo šeimos ir gyvenimo stilių, o iš grupės perima kitų patirtį; kaip vaikui pavyks integruotis vaikų socialinėje grupėje, mokykloje, o paskui tautos visuomenėje priklauso nuo to, kokia ji supa ugdomoji aplinka, kokį statusą jis įgaus tarp kitų asmenų savo vaikystės laikotarpiu ir kaip jį vėliau priims tikroji visuomenė“ (A. Juodaitytė 2004).

S. Neifachas (2008) teigia, kad ikimokyklinio ugdymo tikslas – formuoti pagrindines kompetencijas. Ikimokyklinis ugdymas visada stengdavosi reaguoti į visuomenėje vyskstančius pasiekimus ugdymui. Nauji socialiniai reikalavimai nukreipia ugdymo procesą papildyti naujomis didaktinėmis sistemomis. Skirtingose ikimokyklinio ugdymo plėtros etapuose buvo įtraukiama projektinė veikla, šeimos integracija į vaiko socialinių įgūdžių formavimo procesą ir kitos ikimokyklinukų ugdymo metodikos. Pedagogai vaikų kompetencijas įvardija kaip reikšmingą socialinei aplinkai ir sau asmeniškai. Kompetencijų ugdymas siejamas su konkrečia ugdytinio individualybe, jo talento, gabumų, individualių savybių ugdymu. Tokia ugdymo kaita

padeda geriau atsižvelgti į kiekvieno ugdytinio poreikius. Kompetencijomis grįstas ugdymo modelis yra susijęs su dinamine „atvira“ visuomene.

„Ieškant ugdymo vaikystėje ir socializacijos sąsajų, būtina atsakyti į klausimus, kaip plėtojami jų ryšiai konkrečiomis ugdymo sąlygomis, kai vaikas tampa mokymosi subjektu, kaip reikėtų derinti individualų socialinių vaiko patyrimą ir tuos mokymosi būdus, kuriuos vaikas yra parėmęs iš konkračios, jam artimos aplinkos (šeima).“ (A. Juodaitytė 2003)

V. Glebuvinė ir kt. (1990) teigia, kad socialinė ugdymo funkcija – perduoti iš kartos į kartą žmonių sukauptą darbo, pažinimo ir socialinio bendravimo patirtį – įvairias žinias, mokėjimus, įgūdžius, dorovės ir elgesio normas. Tai dorovinė, darbinė, mokslinė, kultūrinė bei kita patirtis. Jos perdavimas ir lemia socialinį kartų perimamumą. Be ugdymo žmonija negalėtų egzistuoti ir žengri pažangos keliu.

S. Neifachas (2008) išskiria šiuos socialinius edukacinius pokyčius ikimokykliniame ugdyme:

- Ikimokyklinis ugdymas yra grindžiamas naująja švietimo filosofija, sisteminio mąstymo sąvokomis ir naująja visuomenės edukacine kultūra, kurioje ikimokyklinis vaikų ugdymas yra grindžiamas humanistine ideologija.

- Ikimokyklinio ugdymo, kaip švietimo sistemos grandies, pokyčiai turi įtakos mažų vaikų, kaip socialinės grupės, statusui visuomenėje, bei vaikystės periodo reikšmingumo suaugusio žmogaus tapsmui, o ypač tokiam jo socialiniam kontekstui kaip sąveika su aplinka stiprinti.

- Naujam mąstymui ikimokyklinio ugdymo srityje yra kur kas daugiau kliūčių nei kitose švietimo sistemos grandyse. Maži vaikai nuvertinami dėl savo amžiaus, tuo pačiu ir socialinės brandos. Todėl kartais pradedama abejoti dėl formalaus ugdymo ankstyvojoje vaikystėje galimybių, kartu nepakankamai gilinamasi ir į šių vaikų ugdymo filosofinį pagrindimą. Nuolat beisikeičiančioje visuomenėje beveik nelieka socialinių grupių, kurios nebūtų suinteresuotos švietimu. Visuomenės kaitos esminiai socialiniai – edukaciniai procesai, jų suvokimas tampa reikšmingi tiek pedagogams tiek ir tėvams.

- Ikimokyklinėse įstaigose kuriama nauja, neformali aplinka, stiprinamas „natūralus“ vaiko įvaizdis, atsisakoma „adaptuoto“- funkcinio vaiko sampratos. Įsivyravusios naujo vaiko, kaip bręstančio ir nuolat besikeičiančios žmogaus, edukacinės idėjos jo pažinimo procesus daro dar labiau sudėtingus.

- Ikimokyklinės ugdymo įstaigos stiprėja kaip organizacijos, teikiančios

visuomenei ir jos bendruomenės grupėms kokybiškas suaugusiųjų švietimo ir vaikų ugdymo paslaugas. Plėtojamos sociaklūtūrinės ikimokyklinių įstaigų funkcijos.

- Ryškėja dar viena ikimokyklinio ugdymo kaitos tendencija – orientacija į tęstinį vaikų ugdymą kitose švietimo sistemos grandyse.

Apibendrinus galima teigti, kad socialiniai – edukaciniai pokyčiai, Lietuvos švietimo politika, keičia vaikų darželio veiklos sampratą. Švietimo reforma reikalauja šiuolaikiško, orientuoto į nuolatinę kaitą, kompetencijų ugdymą.

2 . Švietimo pagalbos šeimoms patirtis užsienyje

2.1. Slovėnijos ikimokyklinis ir priešmokykl. ugdymas

Apie Slovėnijos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo patirtį įgyjau dalyvaudama Comenius daugiašalės partnerystės projekte, svečiuodamasi Slovėnijos ikimokyklinėje įstaigoje.

Visapusiai rūpinimasis ikimokyklinių vaikų apima: valgius, poilsį ir miegą, taip pat įvairias mokomąsias programas. Ikimokyklinis ugdymas nėra privalomas; tai vaikai nuo 1 iki 6 metų amžiaus. Ikimokyklinis ugdymas yra įvykdytas viešų ir privačių ikimokyklinių įstaigų. Tėvai turi teisę pasirinkti ikimokyklines ugdymo programas jų vaikams - viešoje ar privačioje ikimokyklinėje įstaigoje. Ikimokyklinės įstaigos privalo pristatyti savo programas publikacijoje. Tuo atveju, jei tėvai nori užregistruoti savo vaiką bent jau vienoje programoje, bet nėra jokių pasiekiamų vietų ar jokių ikimokyklinių įstaigų, vietos bendruomenė privalo surasti kitą pasirinkimą.

Ikimokyklinės įstaigos gali taip pat suorganizuoti savo veiklą - vaikų auklės šeimose, kaip namų ugdymas ar kaip nepilnos darbo dienos vaikų priežiūra namie.

Ikimokyklinių įstaigų tikslas palaikyti tėvus vaiko ugdyme, kad pagerintų kokybę šeimos gyvenimo ir sukurtų gerą būklę vaiko fizinių ir intelektualių gebėjimų išsivystymui.

Ankstesnėje mokomojoje programoje individualumas buvo apskritai nelabai pageidaujamas, tai buvo pagrįsta rutinišku veiksmu; naujos programos, smarkiai pabrėžia teisę išsirinkti, kuris yra susietas su teise žaisti ir teise į kūrybišką posakį. Daug dėmesio atkreipiama į lygias progreso galimybes, kurios prisitaiko prie visų - vaikai su ypatingu poreikiu, Romos vaikai ir vaikai nuo socialiai netekusių šeimų. Viešos ikimokyklinės įstaigos turi garantuoti, kad jie turi specialistus su reikalingomis kvalifikacijomis ir tinkamais patogumais ir įranga. Privačių ikimokyklinių įstaigų visuomenės programos turi atitikti tuos pačius reikalavimus. Ikimokyklinės įstaigos, kurios veda jų programas pagal ypatingus mokomuosius principus (Montessori, Steiner) ir vedantys jų programas užsienio kalbomis (tarptautinė ikimokyklinė įstaiga, ikimokyklinė įstaiga tarnautojams užsienio valdytose kompanijose) turi atitikti reikalavimus. Viešas ikimokyklinių įstaigų tinklas yra suorganizuotas tokiame būde, kuriuo jis įgalina tėvus ir vaikų pritaikymą neįgaliesiems ir pasirinkti tinkamą programą ikimokyklinukams.

Viešos ikimokyklinės įstaigos yra įsteigtos ir finansuotos vietos bendruomenės. Jie yra taip pat finansuoti nuo tėvų įnašų (nuo 0 iki 80 %, priklausomai nuo jų pajamų), nuo nacionalinio biudžeto (specifiniais tikslais kaip ikimokyklinių vaikų transportas) ir nuo aukojimo ir kitų

šaltinių. Vietos bendruomenės biudžetas aprūpina fondus personalo darbo užmokestį, materialias kainas pagal normas ir standartus, nepaprastam palaikymui ir investicijoms į nekilnojamąjį turtą ir įrangą viešoms ikimokyklinėms įstaigoms ar ikimokyklinėms įstaigoms su lengvatomis. Fondams pateikia nuo skirtumo tarp programų ir tėvų įnašo kainos.

Nacionalinė mokymo programa ikimokyklinėms įstaigoms (1999) bazuojasi ant įvertinimo atskirų skirtumų išsivystymo ir studijavimo, taip pat kaip ant vaiko integrative ir išlyginto išsivystymo įvertinimo. Mokymo programa yra atversta ir įgalina įvairių programų ištesėjimą (diena, pusiau diena, trumpa). Tikslai, turiniai ir veiksmas yra suprojektuoti atskirai pirmam ir antrai vaikų amžiaus grupei. Dėl geresnio aiškumo jie yra padalyti į įvairius laukus; tačiau, siūlytos mokymo programos temos tęsiasi per griežtas ribas vieno lauko ir yra padėtos į kontekstą vaikų kasdienio gyvenimo ikimokyklinėje įstaigoje. Kiti priklausantys laukai yra įtraukti į ikimokyklinę įstaigos veiksmą: fizinis pratimas, kalba, menas, visuomenė, gamta, studijavimas, matematika. Tarpdrausminis veiksmas kaip etika, sveikatos priežiūra, saugumas, eisimo išsimokslinimas yra įtrauktas į visus tuos laukus.

Skirtingų priklausančių laukų ištesėjimas eina ranka rankos su dienos režimu. Mokomasis darbas yra svarbus vaiko asmenybei (ne tiktai kaip ruošimasis kitam mokomajam lygmeniui), kuris yra, kodėl tai pagrįsta vaikų ir jų veiksmo gebėjimu. Vaikų žaidimas įgalina natūraliausią kelią į jų išsivystymą ir studijavimą. Mokymo programa turi savyje tikslus ir ikimokyklinio išsimokslinimo principus, kurie svarbiai paveikia kasdienį veiksmą, komunikaciją ir klasės susitarimą. Rutiniško veiksmo planavime (valgymas, poilsis, miegojimas, tvarkydami), į skirtumus tarp vaikų turi atsižvelgti (giminė, socialinė ir kultūrinė kilmė, gyvenimo filosofija...) ir tokios sąlygos turi būti sukurtos, kad tie skirtumai gali būti išreikšti. Vaikų išsamumas, teisė išsirinkti ir jų savitumas turi taip pat būti įvertintas. Svarbumas komunikacijos socialiniam studijavimui yra ypač pabrėžtas. Klasė turi būti lanksti, skirtinga, saugi ir stimuliuojanti.

Ikimokykliniame ugdymas Slovėnijoje vaiko pasiekimai nėra rūšiuoti. Ikimokykliniai mokytojai laikosi, analizuoja ir kreipia procesą vaiko studijavimo per žaidimą. Mokymo programa apima bendrus tikslus (pavyzdžiui susipažįstantis su matematika kasdieniame gyvenime), specifiniai tikslai (pavyzdžiui pripažinimas ryšio tarp priežasties ir pasekmės) ir veiksmo pavyzdžiai (pavyzdžiui, vaikas numato rezultatą asmens, krintančio į šaltą vandenį, imdamas pasivaikščiojimą).

Pedagogai laikosi, kaip vaikai pripažįsta priežastį ir pasekmę per jų patirtį, jie kalba su vaikais, rodo jiems džiaugsmą ir pagyrimą, kai jie sėkmingai sprendžia problemą, ir žodžiu informuoja tėvus apie vaiko pasiekimus. Ikimokykliniai darbuotojai padeda, kreipia, skatina ir

motyvuoja vaikus, sako ir aiškina juos daiktai, bet jie nevertina jų. Kalendorinius metus, kai vaikai turi savo 6-ąją gimimo dieną tėvai privalo užregistruoti juos į pirmus privalomos mokyklos metus. Jie gali atidėti pradžią privalomo mokymo pagal jų savą nuosprendį, arba dar pagal rekomendaciją sveikatos apsaugos ar komisijos vaikų auklėjimui, kuris nustato, ar vaikas yra paruoštas elementariam mokymui.

Tėvų teisės:

- ✓ būti įtrauktas mokymo programa planavime ir dalyvauti aktyviai įstaigose;
- ✓ gauti raštiškas ir kitas formas informacijos, taip pat kaip apsikeisti informacija;
- ✓ palaipsniui supažindinti jų vaiką su ikimokykline įstaiga;
- ✓ aptarti svarstomas problemas dėl jų vaiko su ikimokykline įstaiga, ir pasirinkti ikimokyklinę programą viešuose ar privačiuose nustatymuose.

Slovėnijos ikimokyklinėje įstaigoje naudojamos šios tėvų švietimo formos:

- ✓ Informacinės dėžutės (kuriose sudėta informaciniai lapeliai)
- ✓ Informaciniai segtuvai (kuriose nurodytos dainelės, eilėraštkai, kurių mokosi vaikai)
- ✓ Informaciniai stendai (kuriose pakabinta kiekvienos grupės ugdomosios programos, aktuali informacija)
- ✓ Tėvai noriai dalyvauja ugdomajame procese (renginiai)

Apibendrinus galima teigti, kad Slovėnijos ikimokyklinėje įstaigos veikla organizuojama atsižvelgiant į vaikų ir tėvų poreikius.

2.2 Švedijos ikimokyklinis ugdymas

Ikimokyklinis ugdymas organizuojamas steigiant ikimokyklines įstaigas, "dienos priežiūrą šeimos namuose" bei papildomas ikimokyklines tarnybas. Įstaigų veiklos gairės apibrėžia nacionalinė švietimo agentūra. Mokymo principai, išdėstyti ikimokyklinių įstaigų programose. Savivaldybė yra atsakinga už ikimokyklinių įstaigų materialinės bazės aprūpinimą bei garantiją, kad vaikais iš tikrųjų yra tinkamai rūpinamasi. Ji atsakinga už ikimokyklinių įstaigų darbo kokybę, turi surasti personalą, kuris turėtų adekvatų požiūrį į šį darbą ir patirties, garantuojančios vaikų gerovę bei išsamių žinių pateikimą mokymo procese. Savivaldybėms yra suteikta galimybė reikalauti mokesčio už vietas ikimokyklinėse įstaigose, tačiau jis neturi būti didesnis, nei iš tikrųjų kainuoja savivaldybei, ir neturi būti toks didelis, kad tėvai negalėtų jo

sumokėti. Pagal nustatytas normas kiekviena auklėtoja privalo globoti ne daugiau kaip 5 vaikus, o grupėje jų turi būti 15. (Ušeckienė L. 2008)

Švedijoje ikimokyklinės įstaigos yra dvejų tipų – lopšeliai ir darželiai. Lopšeliai skirti vaikams nuo septynių mėnesių iki metų. Darželius lanko 1-6 metų amžiaus vaikai. (B. Grebliauskiene ir kt. 1997.)

LPFÖ (1998) teigia, kad Visi vaikai turi sugebėti patirti pasitenkinimą, kuris atsiranda iš sunkumų įveikimo ir patyrimo, iš savarankiškumo, kaip įvertintas grupės narys. Ikimokyklinė įstaiga turi atsižvelgti į faktą, kad vaikai turi skirtingas aplinkas ir kad jie bando sukurti kontekstą ir reikšmę iš savos patirties. Suaugę turi suteikti vaikui paramą besivystančiame pasitikėjime ir pasitikėjime savimi. Vaiko smalsumas, ambicijos ir lūkesčiai turi būti padrąsinti ir jų noras pasimokyti būti paskatintas. Vaikų darželis yra socialinė ir kultūrinė susitikimo vieta, kuri gali sustiprinti tai ir paruošti vaikus gyvenimui vis daugiau ir daugiau internacionalizuotoje bendruomenėje. Švediškos visuomenės tarpnacionalizacija skiria aukštus reikalavimus žmonių gebėjimui gyventi ir suprasti vertes kultūrinėje įvairovėje. Ikimokyklinė įstaiga garantuoja, kad nacionalinių mažumų vaikai pajustų palaikymą.

Švedijos ikimokyklinio ugdymo programa teigia, kad ikimokyklinėje įstaigoje dirbantys pedagogai – tai viena komanda, kuri atsakinga už laidavimą, kad kiekvieno vaiko poreikis yra gerbtinas ir patenkintas ir kad jie sugeba patirti savą unikalią vertę.

Vaikų darželis taiko demokratinius metodus, kuriuose vaikai aktyviai dalyvauja, taip pat turi bendradarbiauti su tėvais dėl vaiko auklėjimo aptariant su tėvais taisykles ir vaikų darželio požiūrius.

Žaidimas yra svarbus vaiko išsivystymui ir studijavimui. Sąmoningas žaidimo naudojimas, skatiną išsivystymą ir kiekvieno atskiro vaiko studijavimą. Per kūrybiškus ir įsivaizduotus žaidimus, vaikas gaus galimybes išreikšti ir dirbti per jų patirtį ir jausmus. Tad viena pagrindinių veiklų ikimokyklinėje įstaigoje tampa žaidimas. Šioje programoje pabrėžiamas ne tik žaidimas, bet ir kalba. Kalba yra neatsiejama tapatumo išsivystymas. Vaikų darželis turi padėti garantuoti, kad vaikai su gimtąja kalba be švediškos, gaus galimybę išvystyti ir švedišką kalbą ir jų gimtąją kalbą.

Ikimokyklinė įstaiga, tėva ar globėjai – visi kartu yra atskingi už vaikų auklėjimą ir išsivystymą. Ikimokyklinė įstaiga turi papildyti namus kurdamas geriausias išankstines sąlygas tam, kad garantuotų, kad kiekvienas vaikas augtų turiningoje ir įvairioje aplinkoje.

Švedijos Kristianstado miesto ikimokyklinėje įstaigoje Lekholmens naudojamos šios bendradarbiavimo formos su tėvais:

- ❖ Individualūs vaikų dienoraščiai su nuotraukomis (čia fiksuojami vaikų pasiekimai, vaiko veiklos aprašai, bandymai...)
- ❖ Lankymasis namuose (auklėtoja kartu su vaikais vyksta į svečius, patirtus išpūdžius patalpina specialioje knygelėje)
- ❖ Dienoraščio rašymas (kiekvieną dieną ant didelio formato lapo rašoma, kaip buvo praleista diena, ką naujo vaikai sužinojo)
- ❖ Tėvų dalyvavimas grupės gyvenime (tėvai dalyvauja grupės gyvenime: padeda organizuoti renginius, dalyvauja vaiku ugdomojoje veikloje).

Apibendrinus galima teigti, kad ikimokyklinėje įstaigoje tėvų švietimo ir informavimo priemonės naudojamos nuosekliai.

3. Švietimo pagalbos šeimoms patirtis Lietuvoje

3.1 Švietimo pagalbos sampratos aiškinimas

Sąvoka „švietimas“ apibūdinama labai įvairiai. Pedagogikos terminų žodyne švietimas apibūdinamas kaip „pagrindinė ugdymo funkcija, tenkinanti individo ir visuomenės poreikius. J. Lamanuskas (2007) švietimą apibūdina „kaip aukščiausią ugdymo funkciją, siekiančią išugdyti jaunosios kartos dvasines jėgas, kad asmuo galėtų įsijausti į kultūrinės vertybes, dalyvautų esamos kultūros lobyne ir būsimos kultūros kūryboje“

„Švietimas – pagrindinė ugdymo funkcija, kurios realizavimo esmė – žmonijos patirties bei fundamentaliųjų vertybių perteikimas, įvertinant kiekvienos asmenybės ir visuomenės poreikius, individui kaupiant asmeninį šios patirties lobyną bei formuojant vertybes“(P. Jucevičienė1996)

G. Gedvilienė švietimą apibūdina kaip žmogaus socialinės patirties gausinimą, skatinimą vertinant ir suprantant pasaulio reiškinius ir elgtis taip, kaip siūlo švietėjai. Švietimą vykdo specialiai sukurta ir funkcionuojanti švietimo sistema, turinti savo grandis: ikimokyklinį ugdymą, pradinę, pagrindinę mokyklą, gimnaziją, profesinę mokyklą, kolegiją, universitetą. Taip pat švietimo veiklas vykdo ir plėtoja kultūros įstaigos, žiniasklaida, bažnyčia, menas, net verslas.

Šeimos švietimo sampratoje išryškėja tendencija, kad „šeimos ugdyme turi dominuoti lavinamoji bei formuojamoji pagalbos šeimai funkcija, kuri orientuojama į šeimos gyvenimo palengvinimo formą, t.y padėtų greičiau ir lengviau spręsti gyvenimo ir šeimos krizių metu kylančias problemas ir suteiktų tolesnių pozityvių santykių galimybę“. (O.Norkutė,2005)

Tad galima daryti išvadą, kad visuomenė šviečiama įvairiais būdais. O švietimo pagalba apibūdinama kaip žodinis ar nežodinis bendravimas, keičiantis informacija, patirtimi.

3.2 Švietimo pagalbos šeimoms reglamentuojančių dokumentų analizė

Lietuvos respubliko švietimo įstatyme (2005.06.17) antrajame skirsnyje teigiama, kad Lietuvos švietimo sistema apima:

1. formalųjį švietimą (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, profesinį mokymą, aukštesniašias ir aukšto mokslo studijas)
2. neformalųjį švietimą (ikimokyklinį, priešmokyklinį ugdymą ir kitą neformalųjį vaikų bei suaugusiųjų švietimą);
3. savišvietą;
4. pagalbą mokiniui (informacinę, psichologinę, socialinę-pedagoginę, specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą bei sveikatos priežiūrą mokykloje);
5. pagalbą mokytojui ir mokyklai (informacinę, konsultacinę, kvalifikacijos tobulinimo bei kitą pagalbą);

Lietuvos respublikos švietimo įstatyme ikimokyklinis ugdymas apibrėžiamas kaip ugdymo paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius. Įstatyme nurodoma, kad „Ikimokyklinis ugdymas vyksta šeimoje, o tėvams (globėjams) pageidaujant ar atsakingoms už vaiko teisių apsaugą institucijoms rekomendavus, pagal ikimokyklinio ugdymo programą”.

Anot V. Rajecko (2004) Ikimokyklinis amžius svarbus žmogaus tarpumui, nes susiklosto šiuo laikotarpiu asmenybės pagrindai. Ikimokyklinis ugdymas teikiamas vaikams nuo vienerių iki penkerių - šešerių metų. Šį ugdymą vykdo lopšeliai, lopšeliai – darželiai, darželiai. Pastaruoju metu formuojasi ir ikimokyklinio ugdymo centrai, kurių kūrymąsi paskatino neįgalių vaikų integracija.

V. Rajeckas (2001) teigia, kad ikimokykliniame amžiaus tarpsnyje susiformuoja asmenybės pagrindai. Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai:(konceptija)

- ✓ Saugoti ir stiprinti fizinę ir psichinę vaiko sveikatą, tenkinti pagrindinius jų poreikius – fizinio ir psichinio saugumo, aktyvumo, saviraiškos;
- ✓ Sudaryti vaikui kuo palankesniais sąlygas perimti tautos kultūros pagrindus (dorovinius, estetinius...)
- ✓ Skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvą, kūrybiškumą, atskleisti ir ugdyti įvairius gebėjimus, puoselėti individualybę.

Priešmokyklinio ugdymo oraganizavimo tvarkos aprašas (2005), kuris teigia, kad „Priešmokyklinis ugdymas teikiamas vaikui, kuriam tais kalendoriniais metais sueina 6 metai. Priešmokyklinis ugdymas gali būti teikiamas anksčiau tėvų prašymu ir jei tokį ugdymą rekomenduoja pedagoginių psichologinių tarnybų ir mokyklų psichologai (toliau vadinami specialistai), teisės aktų nustatyta tvarka įvertinę vaiko brandą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą.

Priešmokyklinis ugdymas nėra teikiamas jaunesniam nei 5 metų vaikui ir vaikui, kuriam tais kalendoriniais metais sueina 7 metai. Priešmokyklinio ugdymo trukmė – vieneri metai“.

R. Bruzgelevičienė (2001) „Valstybė, pripažindama Europos Sąjungos šalių politikos principus, turėtų laikytis nuostatos, kad ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas yra tokia pat svarbi ugdymo pakopa kaip ir mokyklinis ugdymas..“

Anot A. Juodaitytės (2003) ikimokyklinė vaikystė – tai gana ilgas vaiko gyvenimo tarpsnis, ir šiuo metu socialinės sąlygos šiuo metu tampa sudėtingos. O šeimos „rėmai“ „išsiplėčia“ iki gatvės, miesto. Vaikas atsiduria žmogiškų santykių veiklos įvairovėje bei socialinių funkcijų pasaulyje. Tad vaikas jaučia stiprų norą įsitraukti į suaugusiųjų gyvenimą ir jame aktyviai dalyvauti. Tačiau tai dar jam nepasiekiamo. Tad ikimokyklinį amžių galima apibrėžti kaip žmonių tarpusavio santykių pažinimo periodą.

Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo programos priemonių plane numatyta:

- ✓ Stiprinti visuomenės įtaką švietimo sistemai politinius ir administracinius sprendimus priimant konsultuojantis ir derinant su socialiniais partneriais bei įdiegiant atskaitomybę visuomenei; skatinti nevyriausybinę organizacijų ir įvairių neformalių susivienijimų veiklą seniūnijose, savivaldybėse ir apskrityse siekiant įtvirtinti vietos žmonių ir institucijų bendros atsakomybės už vaikų ugdymą nuostatą; stiprinti ir plėtoti mokyklos ir vietos bendruomenės sąveiką.

- ✓ Sukurti švietimo informacinę sistemą, laiku teikiančią informaciją, kurios reikia visiems švietimo lygmenims ir socialiniams partneriams, o politinius sprendimus grįsti patikima ir išsamia informacija bei analize; pagerinti psichologinį, socialinį, mokslinį, kultūrinį, medicininį švietimo aprūpinimą.

- ✓ Išplėsti ikimokyklinio ugdymo paslaugas (pradedant nuo atskirtų patiriančių ir rizikos šeimų vaikų)

- ✓ Sukurti ir išplėtoti visuotinio priešmokyklinio ugdymo sistemą.

Lietuvos respublikos ministro įsakyme „Dėl švietimo pagalbos ikimokyklinio amžiaus vaiką namuose auginančiai šeimai teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2004 m. birželio 4 d. Nr. ISAK-842 Vilnius) numatomos pagalbos gavėjai tiekėjai ir pagalbos rūšys:

Gavėjai	Pagalbos teikėjai	Pagalbos rūšys
<p>šeima, namuose auginanti ir ugdanti nuo gimimo iki 5/6 metų vaiką(-us).</p>	<p>* mokyklos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programas (lopšeliai, lopšeliai-darželiai, mokyklos-darželiai, darželiai, specialiųjų poreikių vaikų ikimokykliniam ugdymui skirti lopšeliai, lopšeliai-darželiai ir darželiai ir kitos mokyklos); suaugusiųjų neformaliojo švietimo programos (suaugusiųjų mokymo centrai); specialiojo ugdymo programos, skirtas ikimokyklinio amžiaus vaikams (ugdymo centrai, specialiojo ugdymo centrai, specialiosios mokyklos); * pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai įstaigos (savivaldybių pedagoginės psichologinės tarnybos, mokytojų švietimo centrai); * kiti švietimo teikėjai (juridiniai asmenys, kuriems švietimas nėra pagrindinė veikla), teisės aktų nustatyta tvarka turintys teisę vykdyti suaugusiųjų neformaliojo švietimo programos; * vaikų raidos sutrikimų</p>	<p>* institucinis ikimokyklinis ugdymas, skirtas 1-5/6 metų vaikui ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą, teikiamas rekomendavus Vaikų teisių apsaugos tarnybai; * pedagoginė pagalba, teikiama tėvams (globėjams), vykdant suaugusiųjų neformaliojo švietimo programos, kurių paskirtis - didinti tėvų (globėjų) kompetencijas (pedagogines žinias) ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaiką; * psichologinė pagalba, teikiama vaikui nuo gimimo iki 5/6 metų, įvertinus jo psichologines problemas, kurios sprendžiamos Pagalbos teikėjams bendradarbiaujant su vaiko tėvais (globėjais), juos konsultuojant ir/arba vykdant suaugusiųjų neformaliojo švietimo programos; * specialioji pedagoginė pagalba, teikiama vaikui nuo gimimo iki 5/6 metų, įvertinus jo specialiuosius ugdymosi poreikius ir dirbant su vaiku, konsultuojant tėvus ir/arba vykdant tėvams skirtas suaugusiųjų neformaliojo švietimo programos; * socialinė pedagoginė pagalba, teikiama tėvams (globėjams)</p>

	ankstyvosios rehabilitacijos (korekcijos) tarnybos /centrai.	vykdant suaugusiųjų neformaliojo švietimo programas.
--	--	--

Priešmokyklinio ugdymo organizavimo ir informavimo uždaviniai LR dokumentuose, kaip teigia A Juodaitytė (2008) „Priešmokyklinio ugdymo organizavimo tvarkos apraše (2005) nurodoma, jog Apskritis viršininko, savivaldybės administracijos direktoriaus pavedimu švietimo padalinys informuoja apskrities, savivaldybės teritorijoje gyvenančius asmenis ir mokyklas apie patvirtintus priešmokyklinio ugdymo modelius. O mokykla informuoja tėvus (globėjus) apie steigėjo patvirtint(us) priešmokyklinio ugdymo modelius mokykloje; pasirašo mokymo sutartis su tėvais (globėjais), kurioje įteisinami abiejų šalių susitarimai dėl priešmokyklinio ugdymo programos įgyvendinimo sąlygų ir/ar švietimo pagalbos, mokyklos ir tėvų (globjų) teisių ir pareigų“.

LR įsakymuose ir įstatymuose aiškiai apibrėžiamas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Aiškiai numatomos tėvų švietimo pagalbos teikimo tvarka.

3.3. Tėvų švietimo formos

Anot D.Survutaitės ir J. Žilionio (2003) Šeimoje ugdymas turi daug privalumų ir yra veiksmingas, tačiau turi ir trūkumų. Vienas iš jų – tėvų auklėjimas bei lavinimas nėra sistemiškas, apgalvotas ir tęstinis, o instiktyvus. Noro matyti savo vaikus laimingus ir dorus dar nepakanka – būtinas pedagoginis švietimas.

Litvinienė (2002) Šeimos ir darželio ugdomasis objektas yra vaikas. Tad bendradarbiavimo turinį sudaro temos susijusios su ikimokyklinio amžiaus tarpsniu. Kiekvienas vaikas vystosi individualiai, tačiau visi vaikai pereina amžiaus tarpsnius, kuriuose formuojasi kiekvienam amžiui būdingos savybės. Į tai atsižvelgiant pedagogai formuoja pedagoginio tėvų švietimo turinį.

S. Dapkienė nurodo, bendrojo tėvų pedagoginio švietimo turinį, kurį sudaro:

1. Jaunosios kartos ugdymo tikslai, uždaviniai ir metodai.;
2. psichologiniai, fiziologiniai bei pedagoginiai vaikų auklėjimo šeimoje pagrindai, įvairaus mokinių amžiaus ypatumai;
3. šeimos narių pareigos, auklėjimo šeimoje turinys, formos, metodai, sunkumai, trūkumai ir klaidos;
4. tėvų ir vaikų tarpusavio santykiai, įstaigos ir šeimos santykių reguliavimo būdai;

5. vaikų laisvalaikio ir užimtumo problemos, sveikatos ir sveikos gyvensenos propagavimas;

Literatūroje išskiriamos dvi tėvų švietimo formos: neformalus ir formalus švietimas:

Neformalųjį švietimą sudaro:

- pokalbiai su tėvais vedant ir atsiimant vaiką;
- skelbimų lentos;
- sąsiuviniai, užrašų knygelės;
- pokalbiai telefonu;

Formalųjį švietimą sudaro:

- apsilankymas šeimoje;
- Grupės tėvų susirinkimai;
- Įvairūs renginiai, išvykos;
- Šeimos dalyvavimas darželio grupės veikloje;

R. Baltmiškienė (2001) teigia, kad tėvai ir pedagogai turi būti atsakingi už tarpusavio bendradarbiavimą, kad garantuotų kiekvieno vaiko vystymąsi. Ikimokyklinė įstaiga turi dirbti kartu su tėvais. Autorė teigia, kad neformalus tėvų ir pedagogų dialogai turėtų vykti dažnai. Pirmasis dialogas su tėvais turėtų įvykti bent prieš savaitę iki mokyklos metų pradžios. Pagrindinis tokio susitikimo tikslas – susipažinimas. Šio susitikimo metu galima aptarti, ko tikisi tėvai, ko jie norėtų, kad vaikas išmoktų, taip bus padėtas pagrindas būsimiems draugiškiems santykiams. Antrasis susitikimas jau galėtų būti skiriamas mokymo rezultatams aptarti. Tokiems susitikimams pedagogas turėtų ruoštis iš anksto.

D. Trster Dodge ir kt. (2007) teigia, kad namai ir ugdymo įstaiga yra du svarbiausi vaikų pasauliai, kurie kasdien turi sietis. Jeigu namus ir įstaigą sieja tarpusavio pagarba pagrįsti saitai, tai vaikai jausis suagiai. Pedagogai, kurie iš tikrųjų suvokia šeimos svarbą ugdant vaikus ir tiki, kad kartu su tėvais gali nemažai pasiekti, gali sukurti tvirtą partnerystę.

3.3.1. Šeimos pažinimas

Pagrindinė ugdymo institucija – šeima. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų paskirtis – padėti šeimai. Ikimokyklinės įstaigos stengiasi priartėti prie kokybiško ugdymo šeimoje. Todėl siekiama atsižvelgti į tėvų pageidavimus, formuojant skirtingo amžiaus grupes, sudarant vaikams dienos rėžimą...(Rajeckas 2001)

J. Litvinienė (2002) teigia, kad šeima ir vaikų darželis – dvi institucijos kurios rūpinasi ikimokyklinio amžiaus vaikais. Tačiau jų poveikis vaikui yra skirtingas. Ugdymo tikslai bus pasiekti tik tada, kai bus siekiama bendrų tikslų. Reikia sukurti aplinką, kurioje kiekvienas dalyvis jaustųsi pagarbą ir pasitikėjimą vienas kitu. Bendradarbiavimo sėkmė priklauso nuo keliamų pedagogo tikslų, sistemingumo, jo mokėjimo bendrauti, išklausti kitų nuomonę, išsakyti savo, argumentuoti, neįžeidžiant padėti vienas kitam. Pedagogus ir tėvus jungia vienas tikslas – vaikas.

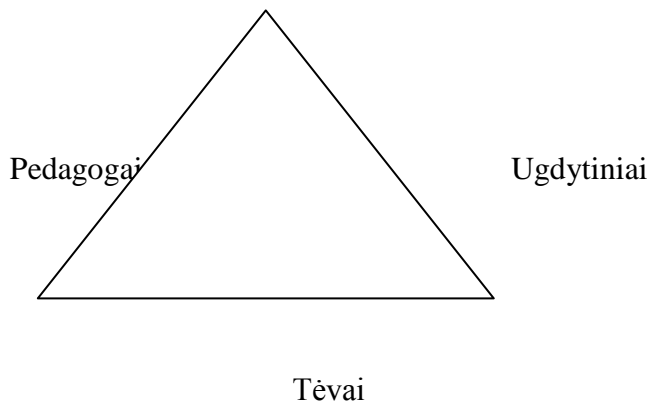
Ikimokyklinio ugdymo gairėse (1993) teigiama, kad šeimoje susiformuoja požiūris į žmones, aplinką, pasaulį ir save jame. Namai ir šeima formuoja vaiko įpročius, nuostatas, vertybes, kurios gali būti geros ir puoselėjamos arba koreguotinos. Pedagogai ir tėvai turėtų tapti ugdymo proceso partneriai. Bendradarbiaudami su šeima, pedagogai turėtų siekti šių tikslų, kurie numatyti ikimokyklinio ugdymo gairėse (1993):

- ✓ Susipažinti su šeimos gyvenimo būdu, tradicijomis ir drauge ieškoti bendrų ugdymo poveikio vaikui priemonių;
- ✓ Atskleisti šeimai vaiko gyvenimo darželyje ypatumus ir susipažinti su sąlygomis;
- ✓ Šviesti tėvus pedagogikos ir psichologijos klausimais;
- ✓ Skatinti tėvų iniciatyvą, dalyvaujant ikimokyklinės įstaigos darbe ir tobulinti ją: įtraukti šeimą į aktyvų bendradarbiavimą su ikimokykline įstaiga, kai pedagogai padeda tėvams, tėvai – pedagogams ir patys tėvai – vieni kitiems.

Ikimokyklinio ugdymo gairėse (1993) nurodomi būdai, kaip tėvams ir pedagogams tapti viena komanda:

- ✓ Pirmieji ryšiai su šeima. Šeima susipažįsta su ikimokyklinės įstaigos veikla, auklėtoja, grupe, kurią lankys jų vaikas:
 - tėvų lankymasis vaikų darželyje, susipažinimas su aplinka, sąlygomis.
 - Informacijos sklaida tėvams apie ikimokyklinę įstaigą.
 - Susitikimas su ikimokyklinės įstaigos direktore, būsima auklėtoja, supažindinimas su sąlygomis, reikalingais dokumentais.
- ✓ Bendradarbiavimas su šeima, vaikui lankant darželį:
 - kasdieninis tiesioginis bendravimas su auklėtoja.
 - Spontaniški ar planuoti pokalbiai su tėvais apie vaiką: pažanga ar keblumai fizinėje, intelektinėje, socialinėje, emocinėje sferoje..
 - Supažindinimas su vaiko dienoraščiu (trumpa vaiko charakteristika, stebėjimų išvados, daromos pažangos fiksavimas)

- Nuolatinis tėvų informavimas apie vaikų gyvenimą darželyje (skelbimų lentoje), aktualūs tėvams įvairių temų straipsniai, įdomesni grupės įvykių aprašymai, vaikų darbų parodėlės.

K. Miliauskas skyriuje (1999) teigia, kad pozityvius pedagogų – mokinių – tėvų santykius įsivaizduoja kaip neišardomą trikampį. Jeigu trikampio kraštinės sutampa, tai ir yra pati tvirčiausia, nesugriaunama figūra. Bet jei šios kraštinės išsisškiria, kyla gresmė pozityviems bendradarbiavimo santykiams, taigi ir sėkmingai, efektyviai ugdymo įstaigos veiklai.

Vienas iš tėvų dalyvavimo ikimokyklinės įstaigos gyvenime optimizavimo būdų – nuolatinis tėvų skatinimas, pozityvus jų veiklos įvertinimas. Dobranskienės (2002) teigimu, tėvai tampa ikimokyklinės įstaigos bendruomenės dalyviais ir organizatoriais tada, kai gerai tam pasirengiama: ištiriama darželio aplinka, požiūris į ikimokyklinę įstaigą, poreikiai, kuriuos darželis galėtų patenkinti.

S. Dapkienės (1994) knygoje dora. Šeima. Mokykla. Teigimu geras bendradarbiavimas įvyks tarp pedagogo ir tėvų tada kai:

1. tarp pedagogo ir tėvų yra glaudus ir nuolatinis ryšys;
2. bendravimas su tėvais ar jų vaikais pagrįstas pasitikėjimu ir geranoriškumu;
3. bendraujant su šeima, remiamasi teigiamais vaiko bruožais;
4. pedagogas žino ir atsižvelgia į galimų nesutarimų su tėvais priežastis ir gali patarti jiems įvairiais vaikų auklėjimo klausimais;
5. pedagogas laiko tėvus savais partneriais;
6. pedagogas žino, kad tėvai į jį žiūri vaiko akimis ir kad kelia jam didelius reikalavimus.

A. Juodaitytė (2003) pedagogai ir tėvai yra lygiaverčiai partneriai, kurie bendromis jėgomis gali būti sėkmingai tobulinamas vaikų ikimokyklinis ugdymas.

Bendradarbiavimas su šeima turėtų būti viena iš strateginių įstaigos veiklos programos kryptų.(D. Pakėnienė ir kt 2005)

D. Trister Dodge ir kt. (2007) mano, kad susipažindami su vaiku pedagogai siekia užmegsti ir plėtoti ryšį, kuris labai svarbus kiekvienam vaikui, o susipažindami su tėvais ir siekdami ją suprasti, pradeda pedagogai kurti bendradarbiavimo sąveiką su šeima.

Ryškiausiai matomi yra šeimų sudėties skirtumai. Tradicinė šeima – mama, tėtis ir vaikai. Tačiau dabar dažnas reiškinys, kad vaikus augina tik mama arba tik tėtis, taip pat yra vaikų, kuriuos augina globėjai, seneliai, giminaičiai. Norėdami suprasti šeimų skirtumus, pirmiausia pedagogas neturi turėti išankstinės nuostatos dėl to, kas sudaro šeimą.

D. Trister Dodge ir kt (2007) teigia, kad tėvams būdingi skirtingi asmenybės ir temperamentai. Su viena šeimą lengva pažinti. Jos lengvai įsitraukia į grupės veiklą, noriai bendrauja su pedagogais. Kitų tėvai formalioje aplinkoje jaučiasi susikaustę, drovūs, todėl juos pažinti nėra taip lengva. Skirtinga gyvenimo patirtis: išsilavinimas, socialinė ekonominė padėtis, sveikata, taip pat daro įtaką tėvų ir pedagogų santykiams. Kai kurie tėvai rūpinasi ne tik savo vaikais, bet ir pagyvenusiais ar sergančiais šeimos nariais. Kiti susiduria su sudėtingomis aplinkybėmis, tokiomis kaip nedarbas, priklausomybė nuo alkoholio, nepastovi gyvenamoji vieta, depresija ir kt.

Kultūriniai skirtumai nulemia, kaip žmonės sąveikauja su kitais ir kokio kitų atsako jie tikisi. Nes kiekviena kultūra turi savo vertybes ir taisykles.

E.R. Daniels (2000) ir kt. teigia, kad klausinėdamas pedagogas gauna labai daug informacijos apie šeimą. Sumaniai pateikus atvirus ir uždarus klausimus, pedagogas surenka įvairią informaciją. Atvirieji klausimai skatina laisvą pokalbį. Uždarieji klausimai reikalauja trumpų atsakymų. Pedagogas turi atkreipti dėmesį į šeimos bendravimo būdą ir tai, kaip tėvai atsakinėja į klausimus.

3.3.2. Informaciniai ir perspektyvų numatymo susirinkimai

Kai vaikai pradeda lankyti ikimokyklinę įstaigą, tėvai pradeda domėtis, ką sužinos ir patirs ir ką kiekvieną dieną veiks jų vaikai. Todėl pedagogas turi geranoriškai žiūrėti į jų domėjimąsi. Tad kelis kart per metus pedagogai su tėvais rengia susirinkimus. D. Trister Dodge ir kt (2007)

Tėvų susirinkimai rengiami dėl kelių priežasčių. Metų pradžioje pedagogas susitinka su tėvais, kad pristatytų pačios ir supažindintų su metų programa, grupės aplinka. Vėlesniuose susirinkimuose pedagogai dalinasi informacija ir aptaria vaikų pasiekimus., aptariamoms sritys, kurioms reikia skirti papildomo dėmesio, drauge planuojama, kaip sukurti geriausią ugdymo aplinką. (E.R.Daniels 2000)

S. Dapkienė(2003) nurodo, kad pedagogas organizuodamas susirinkimus turi tinkamai numatyti jų laiką. Autorė rekomenduoja laiko pasirinkimą pasitarti su tėvais iš anksto.

D.Trister Dodge ir kt (2007) tegia, kad pedagogas susirinkimams turėtų ruoštis iš anksto, nes taip bus daugiau pasiekta ir suteiks daugiau emocinių vaikams ir jų artimiesiems. Pedagogas turėtų pagalvoti, ką žino apie tėvus ir kas jiems labiausiai rūpėtų.

A. Dumčienės (2004) teigimu susirinkimo tikslas – kurti savarankišką tėvų bendromenę.

S. Dapkienė (2003) Pedagogas turi numatyti susirinkimo struktūrą, tiksliai apgalvoti susirinkime nagrinėjamus klausimus. Autorė mano, kad lankomumas priklauso ne tik nuo tėvų pareiškimo, bet ir nuo to kaip tėvai bus kviečiami į susirinkimą. Autorė mano, kad svarbu, ne tai, kaip padarytas kvietimas, kiek svarbu, kokią jis informaciją neša į namus. Kvietime turėtų būti parašyta susirinkimo darbotvarkė, svarstomi klausimai, tėvai kviečiami dalyvauti diskusijose, pasidalyti gerąja vaikų auklėjimo patirtimi.

Pedagogui, perteikiančiam pedagoginę, psichologinę vaikų auklėjimo išmintį, labai svarbu teisingai parengti rekomendacijas ar taisykles, kuriomis tėvai ne tik galėtų naudotis.

3.3.3. Atvirų durų dienos

Tėvai stebėdami ugdymo procesą, papildomo ugdymo užsiėmimus gali geriau suvokti kasdieninį įstaigos gyvenimą, geriau suprasti ir įvertinti mokytojo darbą, bendradarbiavimo su vaikais stilių, geriau pažinti savo vaikus, o kartu pergalvoti savo pareigas vaikams. Taip pat ši forma duoda didelę naudą vaikams, nes jie mano kad suaugusieji dirba kartu bendriems tikslams. Atvirų durų dienos turėtų būti reguliarios, periodiškos, tada tėvai taps ne svečiais, o ugdymo proceso dalyviai. (S. Dapkienė)

Organizuojant atvirų durų dienas reiktų apgalvoti, ką tėvai veiks grupėje – tai yra sudaryti tos dienos programą.

Pedagogas turi patikinti tėvus, kad jie visai nenori jog jie būtų pedagogais. Pedagogas turi paaiškinti, kad svarbiausias tikslas yra suteikti jiems galimybę sužinoti apie tai, kas vyksta

grupėje. Jei šeimos nariai, dalyvaudami grupės veikloje, patirs teigiamų emocijų, jie norės ir vėl ateiti. Padėti savo vaikui augti – svarbiau nei atlikti tam tikras pavestas užduotis. (D.Trister Dodge ir kt ,2007)

3.3.4. Disputai

S. Dapkienė (2003) atskleidžia, kad bent iš dalies pakeisti žmogaus mąstymą, nuomonę koku nors klausimu ne taip jau paprasta. Tad dispuoto problema turėtų būti parenkama, atsižvelgiant į auklėtinių tėvus dominančią problemą. Parenkant temas, reikia prisiminti ankstesnes diskusijas ir stengtis, kad jos nepasikartotų, nes nebus apie ką diskutuoti. Suformulavus temą, svarbu suskaidyti ją į atskirus aiškius klausimus. Jų turėtų būti nedaug, bet jie turėtų skatinti skirtingai mąstančius tėvus išsakyti savo mintis. Tačiau gali atsitikti ir tai, kad diskusija nesimezga. Tad iš anksto reikia apgalvoti šalutinius, provokuojančius klausimus.

Labai svarbu iš anksto informuoti tėvus apie dispuoto organizavimą. Šiuo tikslu reikia tėvams išsiuntinėti kvietimus, kuriose nurodyta tema, svarstomi klausimai.

M. Teresevičienė ir G. Gedvilienė (1999) pažymi, kad diskusijose dalyvautų visi grupės nariai. Vienas iš būdų tai pasiekti – prieš pradedant diskusiją paprašyti, kad kiekvienas pasirašytų savo nuomonę diskutuotinu klausimu.

3.3.5. Pozityvūs santykiai su tėvais

M. Teresevičienė ir G. Gedvilienė (1999) teigia, kad sąveikos tarp asmenų, turi būti ir bendrumas, paremtas visiems aktualiu bendru tikslu. Jausdamiesi psichologiškai saugūs, grupės nariai laisviau ir dažniau reikš savo idėjas, požiūrius, dalinsis savo patirtimi.

Tad aplinka, kurią sukuria pedagogas ir būdai, kuriais pristato savo tikslus ir veiklą, leis tėvams gerai jaustis. Svarbu, kad tėvai, įžengę į įstaigos pastatą ir grupę, suvoktų, jog čia užteks vietos ir jiems.

D.Trister Dodge ir kt (2007) nurodo kaip tėvams sukurti malonią aplinką:

- Įėjimas turėtų būti tvarkingas: dekoratyviniai elementai- gėlės, Paveikslai, ar vaikų darbų stendai.
- Kiekvienai šeimai turėtų būti įrengtos „pašto“ ar pranešimų dėžutės. Kuriose pedagogai gali patalpinti įvairią informaciją, kvietimus.

- Skelbimų lenta su nuolat atnaujinama informacija apie grupės veiklą, vykstančius susitikimus ir bendruomenės renginius.
- Matomoje vietoje turėtų būti įrengta pasiūlymų dėžė ir pasirūpinti, kad šalia būtų popieriaus ir rašymo priemonė.
- Nuotraukų stendas suteiks tėvams džiugių emocijų.
- Lankomumo lapas, kuriame šeimos nariai pasirašo, kas rytą atveda vaiką. Vaikai gali „pasirašyti“ ant kito lapo.
- Pasiūlyti literatūros tėvams.
- Iškabos, kurios nurodo, ką vaikai veikia kiekvienoje veiklos erdvėje ir kaip suaugusieji gali jiems padėti.

Nuosekliai naudojamos tėvų švietimo formos sudaro pedagogams galimybę geriau pažinti ugdytinių tėvus ir įtraukti tėvus į ugdymo procesą.

4. Švietimo pagalbos paslaugų įvairovė Lietuvoje

Švietimo pagalbos paslaugų įvairovė Lietuvoje atskleidžia įvairių mokslininkų atlikti darbai, tyrimai.

Juodaitytė (2008) kartu su kitais mokslininkais nagrinėjo temą „Gyventojų informavimo apie ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymą būklė ir patirtis“ Darbo kordinatorė A. Juodaitytė (2008) ir kt. nurodė tokius būdus, kuriais šeimos dažniausiai informuojamos apie ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo klausimais – tai yra žodinė informacija, nors pedagogai atliktame tyrime nurodo, kad naudoja ir rašytinį informacijos perdavimo būdą (44.5%).

Tyrimas taip pat atskleidė, kad tėvai daugiausia informacijos gauna naudodamiesi internetu (58.1%), taip pat skaitydami literatūrą (43.3%). Buvo padaryta išvada, kad daugelis tėvų pasikliauja savo turima patirtimi, turima informacija, taip pat informacijos nemažai gauna bendraudami su draugais ir pažįstamais.

Siekiant išsiaiškinti tėvams aktualiausią informaciją, susijusią su švietimo pagalba, tėvų buvo paklausta, kokias temas pasirinktų. Išaiškėjo, kad tėvai akcentavo tris temas: vaikų sveikata, bendravimas ir bendradarbiavimas, elgesys. „Tai temos, kurios labiausiai susijusios su vaiko socialine- komunikacine elgsena ir sveikata.“ O mažiausiai aktualios temos tėvams: papildoma veikla, vaikų adaptacija ir psichologija.

Kitas tyrimas, kurį atliko O. Monkevičienė ir kt. (2008) „Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai“ Tyrime dalyvavo 898 ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvai, ir 292 ikimokyklinio ugdymo įstaigos nelankančių vaikų tėvai iš įvairių Lietuvos miestų ir rajonų.

Remiantis steigėjų pateiktais duomenis yra įsteigę: šeimų krizių centrus, diagnostines grupes su vaiko problemų vertinimu, specializuotas ugdymo įstaigas ar centrus. Vos keletas yra įsteigę prievartą patyrusių motinų ir vaikų centrus bei terapines grupes su gydymo ir psichologinės pagalbos paslaugomis. Šio tyrimo rezultatai atskleidė, kad ikimokyklinio ugdymo vadovai mano, kad švietimo paslaugas galėtų teikti miesto kultūros centras (11.11%) dienos ir laisvalaikio centras (6.76%) socialinis centras (4,35%). Taip pat vadovai mano, kad švietimo paslaugas galėtų teikti gydymo įstaiga (5.80%)

O. Monkevičienės ir kt. (2008) gauti tyrimo rezultatai atskleidė, kad ikimokyklinės ir kitos įstaigos tėvus dažniausiai konsultuoja šiais klausimais: vaiko raidos, ugdymo, taip pat vaiko

brandumo ir gabumų klausimais. Renginius dažniau organizuoja ikimokyklinės įstaigos (47.39%)
Kitos įstaigos tokių paslaugų siūlo mažiau (6.36%)

Tėvai, kurių vaikai nelanko ikimokyklinių ir priešmokyklinių grupių taip pat naudojami tėvų švietimo paslaugomis, tokiomis kaip: psichologo, pedagogo konsultacijos, tėvų paramos grupių lankymas, tėvystės, motinystės mokyklėlių lankymas, dalyvavimas paskaitose, seminaruose, diskusijose.

Išnagrinėjus šiuos tyrimus išaiškėjo, kad tėvai, kurių vaikai nelanko ikimokyklinės ar priešmokyklinės ugdymo grupės yra informuojami įvairiais tiek pedagoginiais, tiek psichoginiais klausimais. Tačiau dauguma tėvų, kaip ir jau buvo minėta, savarnakiškai bando spręsti kilusias problemas, o dalis krieptasi pagalbos į kitus specialistus.

Apibendrinus galima teigti, kad: mokslininkų atlikti tyrimai padeda aiškiai numatyti tėvų švietimo formas, atsižvelgiant į tėvų poreikius ir interesus.

II. TYRIMO METODOLOGIJA IR METODIKA

2.1. Tyrimo metodologija

Tyrimo metodologija remiasi šiomis esminėmis teorijomis, požiūriais ir koncepcijomis:

- Tyrimas yra grindžiamas švietimo organizacijų, kaip atvirų socialinių, kultūrinių sistemų samprata, kurių viena iš pagrindinių funkcijų yra švietimo (Barczyk, 1999). Švietimo organizacijos, būdamos atviromis švietimui savaime tampa informacinėmis, komunikacinėmis, nes jos geba dalyvauti informacijos kūrimo procesuose. Švietimo organizacijų teikiama švietimo pagalba per komunikacinius procesus su įvairiom socialinėm grupėm įjungia šias organizacijas į kitas visuomenės struktūras ir tokiu būdu švietimas, kaip reiškinys tampa visuomenės žinių kultūrą kuriančia ir ją palaikančia institucija.
- Tyrimas yra grindžiamas švietimo, kaip socialinės, komunikacinės paslaugos samprata, apimančia socialinių grupių įvairovę, jų aukščiausių poreikių sistemas. Švietimo paslaugos samprata apima orientaciją ir į asmenį, jo individualiuosius poreikius bei bendruosius paslaugos kokybės požymius, kuri rinkos ekonomikos sąlygomis reiškia „geriausią produktą mažiausiomis sąnaudomis“ (Daft, 1997).
- Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas suprantamas kaip lokaliosios švietimo sistemos subsystemos, kurioms yra būdingos tos pašios savybės ir bruožai, kaip ir visoms kitoms švietimo sistemos grandims, o tuo pačiu ir sąlyginė autonomija, apsprendžianti šių subsystemų funkcionavimo kokybę, sąlyginai priklausančią nuo jų pačių organizacinės struktūros. Todėl šeimų švietimo procesai yra kuriami ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo subsystemų organizacijose ir yra kaip komunikacijos įrankiai, atkleidžiantys šių organizacijų funkcionavimo reikšmingumą tiek bendroje švietimo sistemoje, tiek ir visuomenėje.

2.2. Tyrimo metodika

Anketa sudaro 16 klausimų (žr. 1 priedą). Siekiant įvertinti parengtų anketų kokybę buvo atliktas *žvalgomasis tyrimas*. Remiantis užpildytų anketų rezultatais buvo atlikti keli pakeitimai, patikslinti teiginiai, kurie palengvino respondentams anketos pildymą. *Anketą sudaro:*

1. *Ižanginė dalis*, kurioje kreipiamasi į respondentą su tikslu dalyvauti tyrime, paaiškinamas šio tyrimo tikslas, pateikiama anketos pildymo instrukcija.

2. *Pagrindinė dalis*, 1-4 klausimai, skirti įvertinti demografinius duomenis. Taip pat buvo padėkota respondentams už pateiktus atsakymus.

3. *Baigiamoji dalis*, 5 -16 klausimai, kuriose pateikiami probleminiai klausimai. Jais siekta išsiaiškinti, ką respondentai mano apie ikimokyklinėse įstaigose organizuojamą tėvų švietimą.

Prie teiginių pateikiama kelių pakopų vertinimo skalė, kurioje išreikštas palinkimas į nepritarimą ir pritarimą bei galimybė išreikšti neutralią nuostatą (pvz., „visiškai nesutinku-nesutinku-nežinau-sutinku-visiškai sutinku“ ir pan.). Respondentams buvo suteikta galimybė pareikšti nenumatytą nuomonę.

Visi anketos klausimai yra svarbūs atliekamam tyrimui, nes padės suformuluoti galutines darbo išvadas, kurios galėtų būti naudingos ir pačių organizacijų, kuriose buvo atliktas tyrimas, vadovams.

Anketą sudaro šios *klausimų rūšys*:

- *Uždari dichotominiai klausimai* – tai klausimai, kuriuose iš dviejų atsakymų prašoma pasirinkti tik vieną, o atsakymų kategorijos aiškiai numatomos.
- *Uždari multichotominiai* – tai klausimai, kuriuose atsakymus reikia parinkti daugiau negu iš dviejų variantų;
- *Atvirieji klausimai* – tai klausimai, kuriuose reikia pasirinkti vieną ar kelis atsakymus, geriausiai atspindinčius respondento nuomonę.

Atsakymai skirstomi į šias rūšis:

- *Dvivariančiai atsakymai* – kai pasirenkamas vienas iš dviejų pasiūlytų uždaru atsakymų;

Daugiavariantiniai atsakymai – kai pasirenkamas vienas ar keli, geriausiai atspindintys respondento nuomonę, atsakymai;

- *Atviri atsakymai* – kai respondetas gali pasirinkti alternatyvas, kurios nebuvo pateiktos uždaruose klausimuose.

Tyrimo etika: Prieš pateikiant anketas, respondentams buvo paaiškintas atliekamo tyrimo tikslas, nurodyta kodėl svarbi kiekvieno respondento nuomonė, užtikrintas anketos anonimiškumas ir konfidencialumas.

Tyrimo imtis: 324 respondentai (tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinės įstaigas)

Mokslinio tyrimo procesą (eigą) santykinai Kardelis (2005, p. 109) skirsto *į tris pagrindinius etapus:*

1. Pasiruošimas tyrimui ir tyrimo organizavimas;
2. Empirinių duomenų rinkimas;
3. Tyrimo duomenų apdorojimas.

Pasiruošimas tyrimui ir tyrimo organizavimas: 2008 m. balandžio mėn. buvo parengta anketa. Išdalintos 335 anketų, iš kurių grįžo 324 anketos.

Tyrimo duomenų administravimas. Anketoje esantys teiginiai buvo koduojami naudojantis standartizuotomis kodavimo instrukcijomis ir sudaroma kompiuterinė testavimo duomenų matrica. Duomenų kodavimo ir perkėlimo procedūrų patikimumui įvertinti pakartotinai koduota ir suvesta 5% atsitiktinai atrinktų testo lapų. Kodavimo klaidų skaičius neviršijo 0,3%.

Skaičiavimai atlikti naudojantis specializuota statistine kompiuterine programos paketu SPSS (Bühl, Zöfel, 1996), lentelės ir grafikai sukurti bendraisiais redaktorais.

Atlikta dažnių, vidurkių analizė. Skirtumui tarp dviejų grupių statistiniams reikšmingumui įvertinti buvo taikomas Mann-Whitney U neparametrinis testas (t-testo analogas ranginėms skalėms). Pasirinktas reikšmingumo lygmuo $p < 0,05$.

Rezultatų analizei buvo panaudoti *suminių (kaupiamųjų) procentų* grafikai. Suminiai procentai sukaupia kintamųjų reikšmių procentines išraiškas nuo 0 iki 100%. Staigus grafiko kilimas rodo žymų procentinį padidėjimą pereinant prie gretimos kintamojo reikšmės.

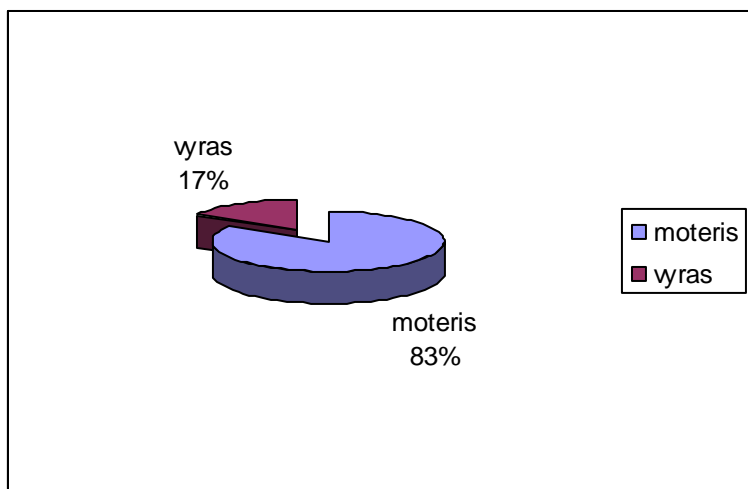
Iš pirminės duomenų bazės sudarytos atsakymų į kiekvieną anketos klausimą pasiskirstymų lentelės. Kiekvienam anketos klausimui pateikiamas atsakymų variantų skaičius ir jų pasiskirstymas procentais. Klausimams, į kuriuos atsakant buvo galima pasirinkti daugiau nei vieną atsakymo variantą, pasiskirstymo procentas apskaičiuotas kiekvienam atsakymo variantui.

III. TYRIMO REZULTATAI IR ANALIZĖ

3.1 Tyrimo imties charakteristika TĖVŲ AUGINANČIŲ AUGINANČIŲ VAIKUS IKI 7 METŲ VAIKUS, CHARAKTERISTIKA

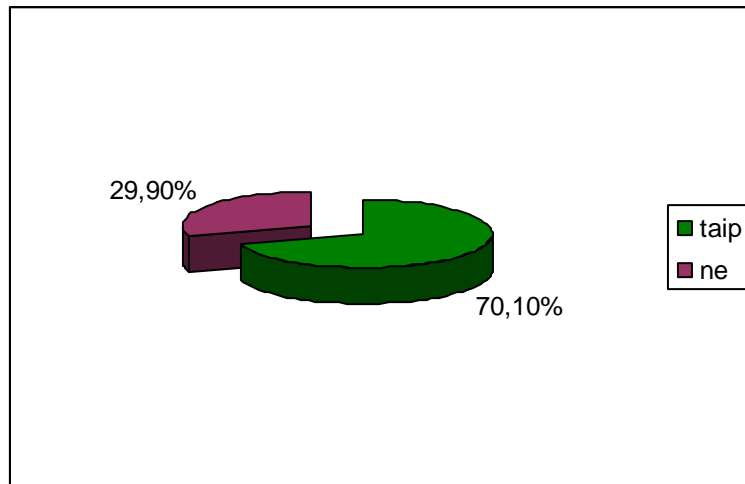
Siekiant išsiaiškinti tėvų požiūrį apie ikimokyklinėse įstaigose organizuojamą tėvų švietimą buvo apklausti Šiaulių ikimokyklinės įstaigos lankančių vaikų tėvai. Siekiant gauti kuo objyvesnę tėvų nuomonę apie ikimokyklinėse įstaigose organizuojamą tėvų švietimą, anketos buvo išdalintos keliose Šiaulių ikimokyklinėse įstaigose.

Tyriamųjų pasiskirstymas pagal lytį. Tyrime dalyvavo 324 respondentai iš jų 16.7% vyrų ir 83.3% moterų. Šie rezultatai rodo, kad į ikimokyklinėse įstaigose dažniau lankosi moterys nei vyrai. Tai byloja, kad vyrai vaikų ugdymą ir auklėjimą palieka moterims.

1 pav. tėvų tyrimo imties charakteristika pagal lytį (n=324)

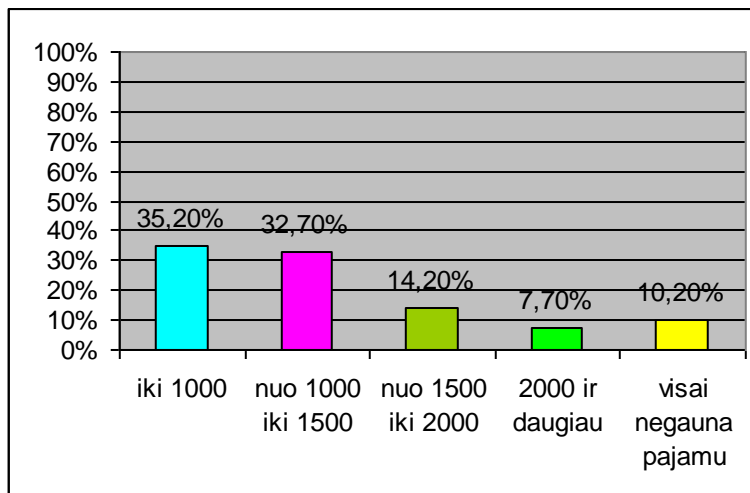
Tyriamųjų darbingumas.

2. pav. respondentų darbingumas (n =324)

Iš 324 respondentų 29.9 % respondentų nedirba. 70.1 % respondentų dirba.

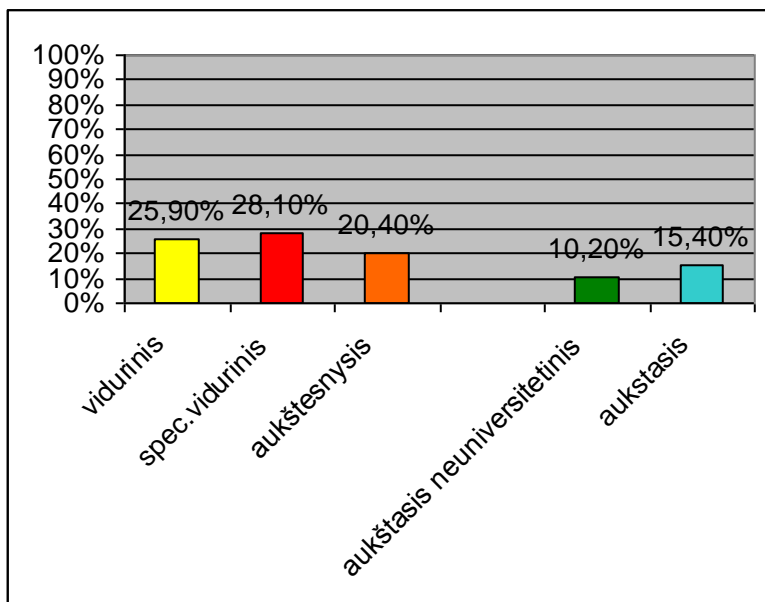
Apklaustųjų pajamos. Socialinė tėvų padėtis yra rimtas šeimos klimato veiksnys. Atitinkamos šeimos sluoksnio gyvenimo, laisvo laiko kiekio ir jo pasiskirstymo... sąlygomis klostosi saviti šeimos narių santykiai.

3 pav. respondentų uždarbis per mėnesį (n=324)

Šeimas, kurių nariai patiria didelius materialinius – buitinius sunkumus, gali slėgti bloga nuotaika, menkavertiškumas. Tyrimas atskleidė, kad daugelio tėvų 35.2 % uždarbis per mėnesį siekia 1000lt per mėnesį ar iki 1500 lt 32.7 % tėvų.

Apklaustųjų išsilavinimas. Dauguma apklaustųjų tėvų turi vidurinį išsilavinimą 25,90 %

4. pav. respondentų išsilavinimas (n =324)

Gauti rezultatai parodo, kad 15,4 % respondentų yra įgyję aukštąjį išsilavinimą, 28,1 % respondentų turi spec. vidurinį išsilavinimą. Šie duomenys mums padės palyginti žmonių su skirtingais išsilavinimais požiūrį į ikimokyklinėje įstaigoje vykdomą veiklą ir jų galimybes joje dalyvauti.

3.2 Tėvų nuomonė ir poreikiai švietimo organizavimo klausimais ikimokyklinėje įstaigoje

Viena iš svarbiausių ugdymo įstaigos veiklos sričių yra sumanu, kūrybiškas, nuoširdus ir dalykiškas pedagogų bendravimas su ugdytinių šeimomis, panaudojant kuo įvairesnes bendravimo formas.

1. lentelė.
Efektyviausios bendradarbiavimo formos (n=324)

		Dažnis	Procentai
teiginiai	tėvų susirinkimai	92	28,4%
	pokalbiai telefonu su pedagog.	22	6,8%
	individualūs pokalbiai	145	44,8%
	susitikimai su spec	11	3,4%
	iš savo vaiko	41	12,7%
	dalyvaudamas bendruose renginiuose	13	4,0%
	Iš viso	324	100,0%

Lentelėje matome, kad viena efektyviausių bendradarbiavimo formų su šeima yra individualūs pokalbiai 44,8 %

Mažiau efektyvi bendradarbiavimo forma – bendri renginiai, nes tik 4 % respondentų ją pasirinko kaip informatyvią, daugiausiai informacijos suteikiančią formą.

2. lentelė.
Efektyviausios bendradarbiavimo formos pasiskirstymas pagal lytį.

iš ko daugiausia gaunate informacijos ikimokyklinėje įstaigoje								Iš viso
		tėvų susirinkimai	pokalbiai telefonu su pedagog.	individualūs pokalbiai	susitikimai su spec.	iš savo vaiko	dalyvaudamas bendruose renginiuose	
lytis	moteris	78	18	128	10	30	6	270
	vyras	14	4	17	1	11	7	54
	Iš viso	92	22	145	11	41	13	324

Atlikus tyrimo analizę išryškėjo statistinis reikšmingumas tarp efektyviausios informacijos gaunamos ikimokyklinėje įstaigoje, lyties aspektu ($p < 0.05$) Tiek moterys, tiek vyrai patvirtina, kad efektyviausia bendradarbiavimo formų yra individualūs pokalbiai.

3 lentelė.
mažiausiai informatyvios formos (n=324)

		Dažnis	Procentai
teiginiai	tėvų susirinkimai	20	6,2%
	pokalbiai telefonu su pedagogu	43	13,3%
	individualūs pokalbiai	4	1,2%
	susitikimai su spec.	88	27,2%
	iš savo vaiko	95	29,3%
	dalyvaudamas bendruose renginiuose	74	22,8%
	Iš viso	324	100,0%

Bendri rezultatai parodė, kad mažiausiai informacijos tėvai gauna iš susitikimų su specialistais 27,2%, tai galima teigti, kad kiti specialistai (logopedai, psichologai, meninio ugdymo vadovai) neaktyviai įsijungia į bendrą grupės gyvenimą, nedalyvauja grupių susirinkimuose, bendruose renginiuose, todėl tėvai neturi galimybės su jais bendrauti, yra mažiau informuojami apie jų veiklą.

4.lentelė
Mažiausiai informatyvios formos pasiskirstymas pagal išsilavinimą (n =324)

iš ko gaunate mažiausiai informacijos ikimokyklinėje įstaigoje							Iš viso	
		tevu susirinkimai	pokalbiai telefonu su pedagogu	individualūs pokalbiai	susitikimai su spec.	is savo vaiko	dalyvaudamas bendruose renginiuose	
išsilavinimas	vidurinis	1	12		17	29	25	84
	spec.vidurinis	11	12		30	20	18	91
	aukštesnysis	5	7	4	19	20	11	66
	aukštasis neuniversitetinis	1	2		4	14	12	33
	aukštasis	2	10		18	12	8	50
	Iš viso	20	43	4	88	95	74	324

Šiuos duomenis patvirtina ir palyginimas su išsilavinimu. Spec. vidurinį išsilavinimą turintys asmenys mano, kad jie mažiausiai informacijos gauna iš susitikimų su specialistais 30 apklaustųjų, taip ir vidurinį(17) bei aukštesnį(19) išsilavinimą turintys apklaustieji.

Auklėtoja, logopedas, meninio ugdymo, socialinis ar judesio korekcijos pedagogas tik tada galės gerai atlikti savo pareigas, t.y. ugdytojo vaidmenį, kai gerai pažins savo ugdytinį ir jį supančią socialinę aplinką. O tėvai lengviau išspręs problemas, kai gerai pažins ugdomos aplinką ir pedagogus.

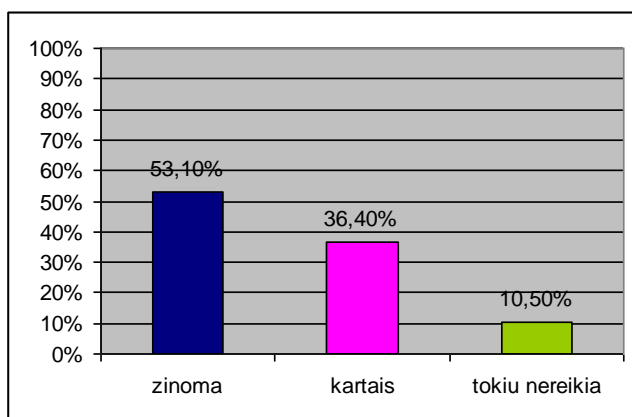
5.lentelė
tėvai susidurę su problemomis pagalbos kreipiasi (n=324)

		Dažnis	Procentai
teiginiai	ieškau straipsnių knygose	75	23,1%
	kreipiuosi i spec.	61	18,8%
	į kaimynus	31	9,6%
	į grupėje dirbančius pedagogus	104	32,1%
	nieko nedarau	13	4,0%
	kita	40	12,3%
	Iš viso	324	100,0%

Rezultatai atskleidė, kad pagalbos dėl iškilusių auklėjimo problemų pirmiausia pagalbos kreipiasi į grupėje dirbančius pedagogus. Tikriausiai tai nutinka todėl kad grupėje dirbantis pedagogas gerai pažįsta vaiką ir jo šeimą, tai padeda tėvams ir pedagogui rasti abipusį teisingą sprendimą.

4 % tėvų iškilusių problemas „praleidžia pro pirštus“ jie į tai nekreipia dėmesio ir palieka jas nespręstas. Tai tik įrodo, kad tėvai problemas palieka ant grupėje dirbančių pedagogų pečių.

23,1% tėvų problemas sprendžia savarankiškai ieškodami straipsnių knygose, žurnaluose.

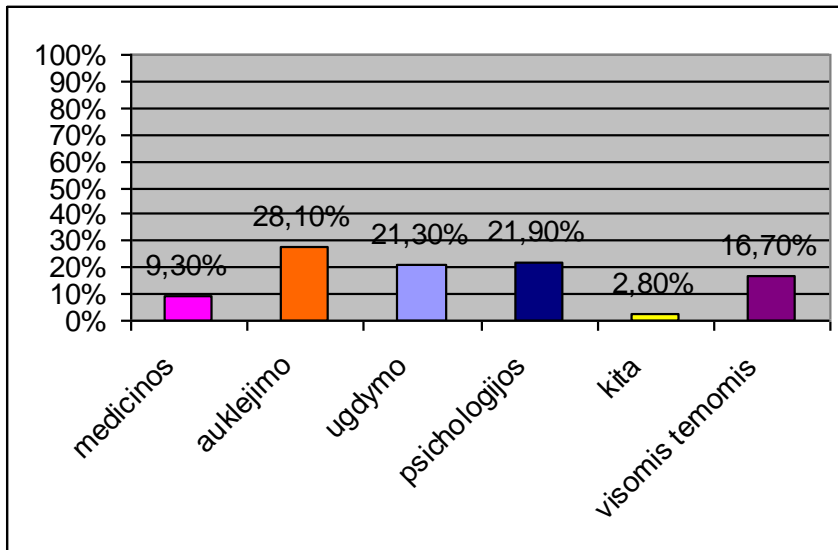

5 pav. konsultavimosi paslaugomis naudotūsi (n=324)

Šie duomenys įtikina, kad savo pedagogines, psichologines, medicinines žinias norėtų pagilinti kiek daugiau nei pusė respondentų ir naudotūsi konsultavimo paslaugomis. 36,4% apklaustųjų tik retkartėmis naudotūsi šiomis paslaugomis. 10,5 % respondentų šiomis paslaugomis nesinaudotų.

Šie rezultatai verčia manyti, kad tėvai dar nepakankamai suvokia tėvų švietimo prasmę.

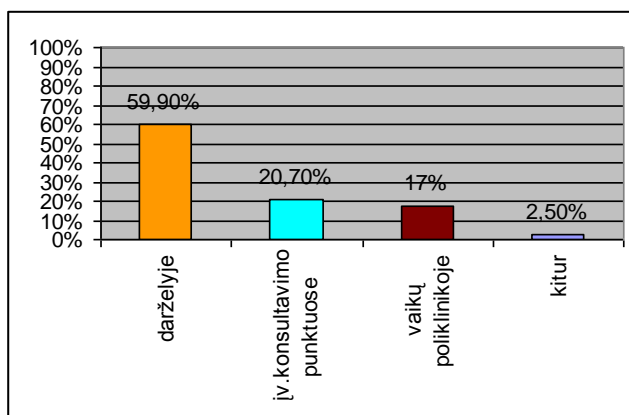
Reikia pripažinti, kad daugelį metų tokia švietimo forma nebuvo viešinama.

6 pav. Aktualiausios ugdymo, auklėjimo temos (n=324)

Šie rezultatai pasisikirstė panašiai, tačiau daugiau tėvelių norėtųsi konsultuoti auklėjimo klausimais 28,1% ir psichologijos 21,9% temomis. O 16,7% tėvų konsultuotųsi visomis temomis, tačiau 2,8% tėvų visai nieko nenurodė.

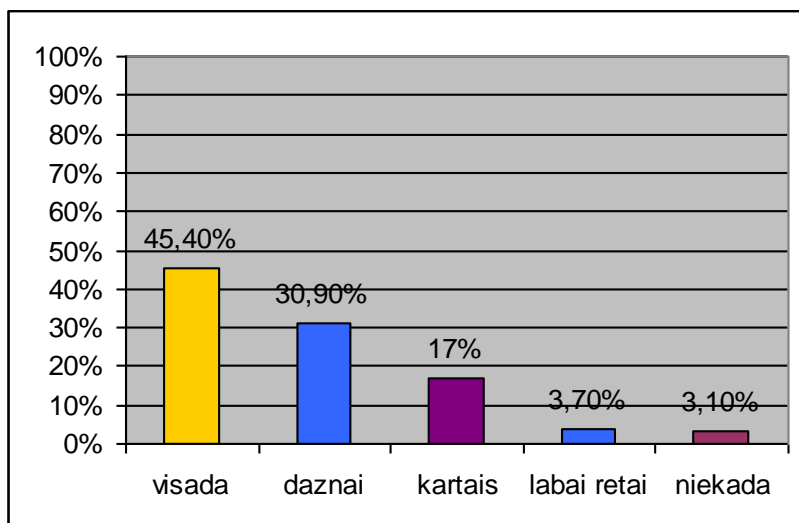
Tad vis didesnę dėmesį reikia skirti bendradarbiavimui, kurio prielada yra konsultavimas, nes šeimos ir specialistų susitikimas dažniausiai prasideda nuo konsultacijos, kuri perauga į bendravimą, šeimos įtraukimą, bendradarbiavimą komandoje. Norint, kad tėvai išmoktų būti ikimokyklinės įstaigos partneriai, jiems reikalinga parama.

7 pav. Konsultavimosi paslaugomis patogiausiu būdu naudotis (n=324)

Respondentai konsultavimosi paslaugomis labiausiai norėtų naudotis darželyje 59.9%

apklaustųjų. Mano nuomone, tai tėveliams būtų patogiau, todėl, kad ateidami ikimokyklinę įstaigą pasiimti atžalos galėtų pasinaudoti ir konsultavimosi paslaugomis ir tai neužimtų papildomai laiko nuvykimui.

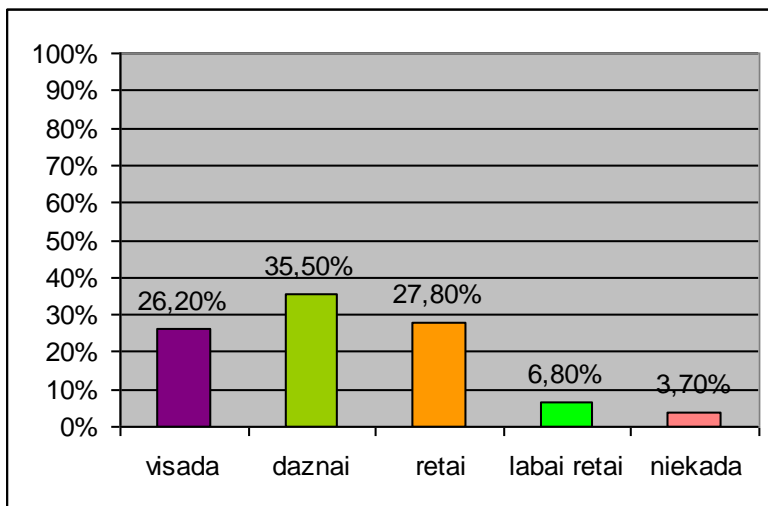
8 pav. Tėvų domėjimasis vaiko praleista diena (n=324)

A. Juodaitytė (2003) „Vaikų įgyta patirtis turi tiek grupinį, tiek ir bendrąjį ankstyvajai vaikystei būdingą situacinį – prasminį kontekstą: vaikai yra iniciatyvūs aplinkos stebėtojai ir gana anksti joje pradeda reikštis kaip socialiniai individai, kaupiančius patirtį, reikšmingą jų gyvenimui šeimoje ir darželio aplinkoje. Jie yra ne tik suaugusiųjų gyvenimo stebėtojai ir vertintojai, bet ir individai, siekiantys jau ankstyvojoje vaikystėje įsitraukti į šį gyvenimą“
 Todėl tėvai turėtų domėtis kaip vaikai praleido dieną. Taip visada daro 45.4 % apklaustųjų. Dažnai 30.9% apklaustųjų, galima teigti, kad daugelis tėvų domisi kaip vaikai praleidžia dieną ikimokyklinėje įstaigoje

6. lentelė domėjimasis kaip vaikas praleido dieną, lyties aspektu (n=324)

ar domisi kaip vaikai praleido dieną							Iš viso
		visada	dažnai	kartais	labai retai	niekada	
lytis	moteris	136	84	32	9	9	270
	vyras	11	16	23	3	1	54
Iš viso		147	100	55	12	10	324

Atlikus tyrimo analizę išryškėjo statistinis reikšmingumas ($p < 0,05$), kad moterys dažniau domisi kaip vaikai praleido dieną.

9 pav. Dalyvavimas ikimokyklinės įstaigos organizuojamuose renginiuose (n=324)

A. Juodaitytė (2003) teigia, kad dalyvaujant vaikų ugdymo procese tėvams, formuojasi ne tik nauja bendradarbiavimo su pedagogais patirtis, bet ir atsiranda tėvams ir pedagogams neįprastų vaidmenų. Dalyvaujant renginiuose, šventėse tėvams sudaroma galimybė ne tik dalyvauti edukacijos procesuose, bet ir įgyti reikiamų žinių bei mokėjimų.

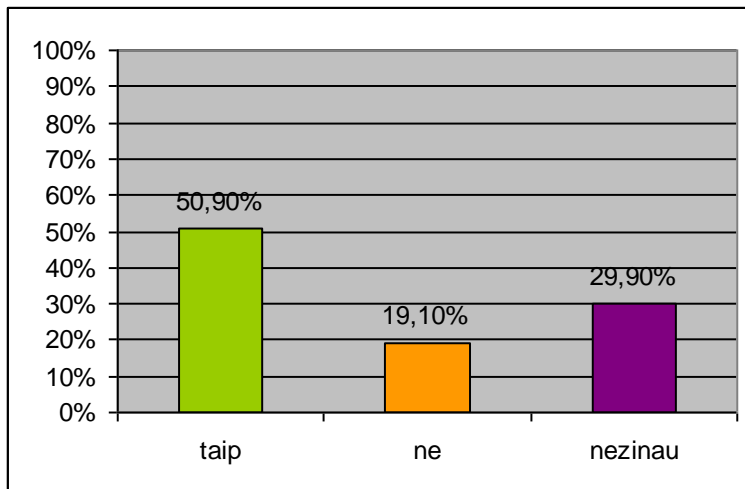
Tačiau daugelis tėvelių nėra suinteresuoti dalyvauti ikimokyklinėje įstaigoje organizuojamuose renginiuose. Kaip rodo tyrimo rezultatai tik 26.6% respondentų patvirtino, kad visada stengiasi dalyvauti organizuojamuose renginiuose. O 35.5 % respondentų dažnai dalyvauja renginiuose, šventėse. Kita dalis respondentų retai 27.8 % , labai retai 6.8% ir niekada nedalyvauja 3.7 % renginiuose.

7 lentelė. dalyvavimas ikimokyklinės įstaigoje organizuojamuose renginiuose, lyties aspektu (n=324)

ar dalyvauja ikimokyklinėje įstaigoje organizuojamuose renginiuose							Iš viso
		visada	dažnai	retai	labai retai	niekada	
lytis	moteris	77	102	67	18	6	270
	vyras	8	13	23	4	6	54
Iš viso		85	115	90	22	12	324

Atlikus tyrimo analizę išryškėjo statistinis reikšmingumas ($p < 0,05$) tarp dalyvavimo ikimokyklinėje įstaigoje organizuojamuose renginiuose, lyties aspektu. Paaiškėjo, kad moterys

dažniau dalyvauja organizuojamuose renginiuose.

10 pav. Galimybė siūlyti idėjas grupės gyvenime (n=324)

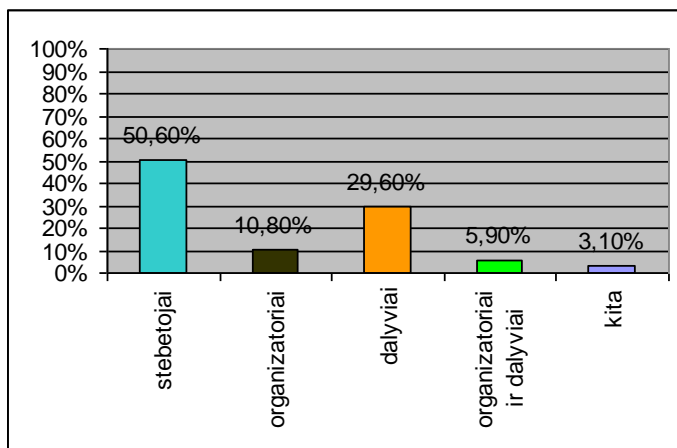
Tyrimas atskleidė, kad tėvams yra sudaroma galimybė dalyvauti ikimokyklinės grupės gyvenime, jos kūrime, reikšti savo nuomonę. Tai patvirtino 50,9 % respondentų.

Taip sudaroma galimybė tėvams kartu mokytis toje pačioje aplinkoje, kurioje yra ugdomi ir vaikai. Tai atitinka tėvų poreikius, padeda jiems kartu su pedagogais spręsti vaikų ugdymo tobulinimo klausimus. Kaip teigia A. Juodaitytė (2003) ikimokyklinio ugdymo įstaigos, plėtodamos socialines – edukacines tėvų nuostatas, sujungia šeimos ir pedagogų bendruomenes. Tėvams yra sudaroma galimybė praktiškai dalyvauti vaikų ugdymo procese.

Tačiau 29,9 % respondentų tuo nesidomi ir apie tai nežino.

19,1 % respondentų teigia, kad jie neturi galimybės siūlyti idėjų grupės gyvenime ir jos kūrime. Tai tik įrodo, kad tėvai ir pedagogai neaktyviai tarpusavyje bendradarbiauja.

Kad tėvai pasyvūs ne tik siūlant idėjas grupės gyvenime, bet ir organizuojant renginius parodo tolimesni tyrimo rezultatai.

11 pav. Bendrai organizuojant renginius, išvykas (n=324)

Tyrimo rezultatai parodė, kad tėvai pasyviai dalyvauja ikimokyklinėje įstaigoje organizuojamuose renginiuose, šventėse, tai patvirtina ir šie tyrimo rezultatai. Nes 50.6 % respondentų yra tik stebėtojai, o tik maža dalis 5.9 % respondentų renginiuose dalyvauja kaip organizatoriai ir dalyviai.

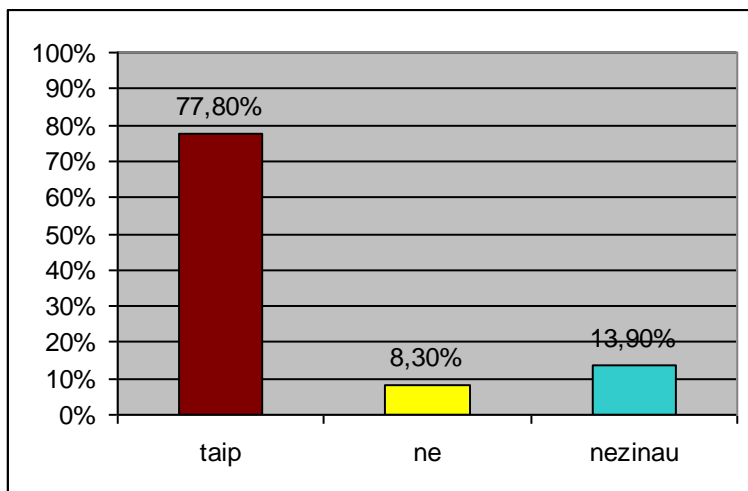
Mano nuomone, taip atsitiko todėl, kad dabar greitas gyvenimo tempas, nes tėvai nuolat skuba, turi įvairių problemų... Todėl lengviausia išeitis tėvams lieka - palikti vaiką ikimokyklinės įstaigos rankose.

8 Lentelė bendrų renginių organizavimas, išsilavinimo aspektu (n324)

bendrai organizuojant renginius, išvykas							Iš viso
		stebėtojai	organizatoriai	dalyviai	organizatoriai ir dalyviai	kita	
išsilavinimas	vidurinis	43	8	22	8	3	84
	spec.vidurinis	54	10	17	3	7	91
	aukštesnysis	34	4	26	2		66
	aukštasis neuniversitetinis	12	2	15	4		33
	aukštasis	21	11	16	2		50
Iš viso		164	35	96	19	10	324

Tyrimo rezultatai atskleidė, statistinį reikšmingumą tarp bendrai organizuojamų renginių, išsilavinimo aspektu ($p < 0,05$).

Įstaigoje organizuojamuose renginiuose visada dalyvauja tie tėveliai, kurie turi spec. vidurinį išsilavinimą 24 respondentai, tačiau jie pasirenka stebėtojų vaidmenį 54 respondentai. Organizatorių vaidmenį pasirenka tėveliai turintys aukštąjį išsilavinimą 11 respondentų. Tačiau rodo iniciatyvą ir dalyvauja organizuojamuose renginiuose šventėse 22 turintys vidurinį, ir 26 aukštesnįjį išsilavinimą turintys respondentai. Galima teigti, kad renginių organizavimą tėveliai palieka grupėje dirbantiems pedagogams.

12 pav. Ikimokyklinės įstaigos pasirinkimas (n=324)

Ikimokyklinis ugdymas tampa svarbus tiek politinėmis, tiek socialinėmis prasmėmis, užtikrina mažų vaikų iš įvairių socialinių grupių lygias teises į kokybinį ugdymą ankstyvojoje vaikystėje, drauge ir tėvų teises į efektyvų švietimą. Ikimokyklinės įstaigos lygiomis teisėmis su visomis kitomis švietimo institucijomis dalyvauja kuriant žmogaus nuolatinio mokymosi, suaugusiųjų švietimo ir vaikų humanistinio ugdymo ideologiją visuomenėje.

Ikimokyklinis ugdymas pasirinkimo prasme yra laisva švietimo forma. Todėl tėvai turi galimybę ją rinktis. 252 respondentai teigia, kad pasirinktų tą pačią ikimokyklinę įstaigą. O neapsisprendę 45 respondentai. Tad galima teigti, kad tėvai yra patenkinti pedagogų bendradarbiavimu, vaikų ugdymu.

3.3 Šiaulių ikimokyklinėse įstaigose naudojamos tėvų švietimo formos

Šeima yra pirmoji vaikų socialinio auklėjimo institucija, ikimokyklinė įstaiga tik papildo šeimoje įgytas vertybes ir normas. Šiuo metu ikimokyklinėse įstaigose stengiamasi priartėti prie kokybiško ugdymo šeimoje. Tuo tikslu siekiama atsižvelgti į tėvų pageidavimus, formuojant grupes, vaikų dienos ritmą.

Aplankius Šiaulių ikimokyklinės įstaigas (20) ir pakalbėjus su pavaduotoja ugdymui paaikškėjo, kad ikimokyklinės įstaigos aktyviai dirba šviečiamąjį darbą, skatina tėvus vis labiau domėtis savo vaikais ir jų ugdymu, propaguoja pažangius ugdymo būdus ir metodus suteikia tėvams kai kurių praktinių žinių.

Pagal surinktus duomenis švietimo formos pasiskirstė taip:

Individualus švietimas	Kolektyvinis tėvų švietimas
Individualūs pokalbiai	Visuotiniai tėvėlių susirinkimai
Susirašinėjimas	Grupės tėvėlių susirinkimas
Anketinės apklausos	Seminarai, paskaitos tėvams
Ekskursijos į tėvų darbovietes	Atvirų durų dienos
Tėvėlių dalyvavimas ugdymo procese	Informacija grupės stenduose, segtuvai
Bendravimas telefonu	Lankstinukai
Įtraukimas į projektinę veiklą	Disputai
Įtraukimas į vaiko pažangos vertinimą	Internetiniai tinklalapiai
	Pedagoginės – psichologinės literatūros parodos

Lopšelyje – darželyje „Bangelė“ nuosekliai vykdomas tėvų švietimas. Ikimokyklinė įstaiga turi parengusi „Tėvų švietimo tobulinimo planą“, kuriame numatomos tėvų švietimo

formas. Šis planas rengiamas kiekvienais mokslo metais. Mokslo metų pabaigoje pedagogai susirinkimo metu aptaria, kas buvo įgyvendinta kaip tai buvo pasiekta ir ko dar pritrūko, nepavyko įgyvendinti. Mokslo metų pabaigoje įvertinus tėvų švietimo planą, rengiamas naujas.

Lopšelyje – darželyje „Varpelis” grupėse sukurti grupių dienoraščiai, kuriuose tėveliai gali rasti informacija ir nuotraukas apie vaikų veiklą grupėje ir už jos ribų. Taip par ši ikimokyklinė įstaiga rengia anketas tėvams, kad sužinotų tėvų nuomonę vienu ar kitu klausimu.

Pokalbio metu paaiškėjo, kad anksčiau kaikurios ikimokyklinės įstaigos turėdavo tėvų kambarius, kuriuose tėveliai rasdavo pedagoginės literatūros, galėdavo pakalbėti su pedagogais, tačiau šie kambariai jau įstaigose panaikinti, nes tėvai pasyviai juose lankydavosi.

Pedagogai noriai tėvelius įtraukia į projektinės veiklos organizavimą, vykdymą. Pedagogų nuomone, tėvai noriai įsitraukia į projektinės veiklos kūrimą.

Šiaulių ikimokyklinėse įstaigose labai daug informacinės medžiagos stenduose: tai įvairūs straipsniai, informaciniai skelbimai kviečiantys tėvus dalyvauti renginiuose ar veikloje. Taip pat nemažai lankstinukų įvairia tematika. Susirinkimų metu pedagogai organizuoja pedagoginės – psichologinės literatūros parodas.

3.4 Švietimo pagalbos šeimoms, spaudos analizės pagrindu

Temų kategorija	2006	2007	2008
laisvalaikis		Darželio vaikai sportavo gamtoje	„Beržynėlis“ šventė gimimo dieną“ (pramogų ir laisvalaikio parkas)
			„Šiauliuose nušvito „Vaikystės vaivorykštė“
			„Dziudo paslaptis kremta darželinukai“
			„Moliūgą sveikino varlytės vorai ir boružės“ (ikimokyklinukų rugsėjis)
			„Šeimos teatre tėvai pažįsta vaikus“
			„darželinukus aplankė Zuikis – Puikis“
			„Vaikų ligoninę papuoš išpūdingas paveikslas“
sveikata	„Motinos ir vaiko gyvybes gelbsti cezario pjūvis“	„Mirties ir gyvybės kaina – 1040lt“	„Vabzdžių igėlimai pavojingi vaikams ir alergiškiems žmonėms“
	„Pasiklydusio vaiko gyvybę išgelbėjo šuo“		„Vaikų džiaugsmas – smėlio dėžė“
	„Mobiliųjų telefonų įtaka vaikui“		„Didėjantis vaikų kraujospūdis – kelias į ligą“

	„Nerūkantys vaikai gimė vakar“		„Vaikų darželyje atidarytas baseinas“
	„Vaikų baimės“		„Vaiką darželiui reikia ruošti iš anksto“
	„Motinystės mokymas skleidžiamas dvilyktus metus“		„Įsiutęs šuo sužalojo septynmetę“
			„Darželinukų tėvai nesutinka su talkomis“
Ugdymo ir auklėjimo temos	„Kaip išmokyti vaikus tvarkingumo“	„Vaikų melas ir nekaltumo prezumcija“	„Agresyvūs vaikai: kodėl jie tokie?“ „Kitokių vaikų oazė“ (ugdomi spec.vaikai)
		„Vaikai šaukiasi pagalbos“ (apie vaikų bėgimą iš namų)	„Kita tiesa apie indigo vaikus“
		„Kaip vaikus gražinti prie knygų“ (apie vaikų užimtumą, kaip vaikui padėti rasti įdomų užsiėmimą)	„Tėvai – užsėniuose, vaikai – bet kur...“
		„Protingi“ žaislai džiugina ir moko vaikus“	„Tėvystė metų neturi“
		„Ar mokyti vaiką duoti atgal“	„6 milijonus litų per mėnesį lietuviai skiria vaikų ateičiai“
		„Suaugusiųjų problemos – vaikystės nuoskaudos“ (kai vaikai kartoja tėvų klaidas)	

		„Vaikiškas pavydas, arba mūšis dėl tėvų meilės“	
		„Kaip parengti pirmokėlių mokyklai“	
Ikimokyklinės įstaigos veikla	„Lopšeliai-darželiai: vietų yra, bet jų trūksta“	„Žaliaja vėliava pasipuoš mokyklos ir darželiai (už aplinkosauginę veiklą vykdomą įstaigose)“	„Vaikai liko už durų“ (neįrengta papildoma grupė)
	„Tėvai nenori mokėti už „tuščias“ dienas darželyje“	„Valdantieji nesutaria dėl darželių renovacijos“	„Atkurtame vaikų darželyje netilpo visi mažyliai“
		„Padidintas mokestis už darželį“	„Kužių vaikų darželį remontavo prancūzai“
		„Darželis brangus ir be mokesčių“ (apie grupėje renkama fondą)	„Nemokamas pradinukų maitinimas su daugeliu nežinomųjų“
			„Darželinukams – muilo mokestis“
			„Mokinio krepšelyje pinigų randa ne visi“
			„Daugėja privačių mokyklų“
Gimstamumas	„Vaikų mažėja“ kasmė	„Per dvejus metus gimstančių vaikų sumažėjo trečdaliu“	„Iššūkis – auginti vaiką“
		„Įvaikinimo procedūra slapta tik serialuose“	
		„Kaime nebegimsta vaikai“	

--	--	--	--

Atlikus „Šiaulių krašto“ laikraščio analizę, išryškėjo, kad 2006 metais daugiau tėvai buvo informuojami sveikatos klausimais. 2007 m. tėvai buvo informuojami ugdymo ir auklėjimo temomis. 2008 m. tėvai buvo daugiau informuojami, t.y. laikraštyje pasirodė daugiau informacijos apie ikimokyklinį ugdymą ir laisvalaikį. Tėvams daugiau informacijos buvo vaikų laisvalaikio užimtumo temomis.

Galima teigti, kad spaudoje daugėja informatyvių temų, kurios padeda tėvams daugiau sužinoti jiems rūpimais, aktualiais klausimais.

IŠVADOS

Teorinės lietaartūros analizė leidžia teigti, kad:

- Užsienio šalyse: Švedijoje ir Slovėnijoje tėvų švietimas vykdomas nuosekliai, tiesiogiai įtraukiant tėvus į grupėje organizuojamas veiklas, renginius, aplankant tėvus namuose. Taip pedagogai greičiau ir geriau pažįsta šeimas.
- Bendru aspektu, tėvų švietimas Lietuvos ikimokyklinėse ir priešmokyklinėse grupėse vykdomas, tačiau jis nėra nuoseklus. Kaikurie autoriai teigia, kad tėvų švietimas turėtų būti įtrauktas į įstaigos strateginį planą.
- Tėvų švietimas Šiaulių ikimokyklinėse įstaigose vykdomas pasitelkiant įprastas bendradarbiavimo formas: lankstinukai, renginiai, stendinė informacija, susirinkimai.

Atlikus tyrimą apibendrinus duomenų rezultatus, galima teigti, kad:

- Tyrimas atskleidė, kad tėvai pasyviai dalyvauja ikimokyklinės ir priešmokyklinės grupės gyvenime – pasyviai dalyvauja ugdomojoje veikloje, organizuojamuose renginiuose.
- Tyrimas atskleidė, kad tėvai mažiausiai informacijos gauna iš spec. pedagogų.
- Šeimos daugiausia informacijos gauna tiesiogiai individualiai bendraudami su pedagogu.
- „Šiaulių kraštas“ informuoja tėvus apie ikimokyklinių įstaigų veiklas, ugdymo procesą.

REKOMENDACIJOS

- Organizuojant tėvų švietimą, reiktų atsižvelgti į šeimos sudėtį, tėvų užimtumą, išsiaiškinant tėvų poreikius, interesus.
- Ieškoti naujų informavimo būdų, ne tik apsisistoti tradicinėmis švietimo formomis.
- Sudaryti sąlygas tėvams išsakyti savo nuomonę, vienais ar kitais klausimais.
- Įtraukti tėvų švietimą į ikimokyklinės įstaigos strategijos planą, kaip vieną iš svarbiausių grandžių.

LITERATŪRA

1. Bajoriūnas Z. (1997). Šeimos edukologija. Vilnius.
2. Baranauskienė D. T. (2002). Pradinė mokykla ir šeima // Mokykla. Nr 3.
3. Baltmiškienė R. (2001) Šeimos dalyvavimas mokyklos procese // Mokymas ir mokymasis bendradarbiaujant. Šiauliai.
4. Barczyk (1990) Visuotinės kokybės vadyba. Vilnius.
5. Bruzgelevičienė R. (2001). Lietuvos švietimo kaita. Vilnius.
6. Daniels E.R ir kt (2000) Atvirų viesiems vaikams grupių kūrimas. Vilnius.
7. Dapkienė S. (2003). Klasės auklėtojas ir tėvai – partneriai. Šiauliai.
8. Dapkienė S.(1994) Klasės auklėtojo ir šeimos bendradarbiavimo problemos// Dora. Šeima. Mokykla: respublikinio seminaro medžiaga. Šiauliai.
9. Diane trister Dodge ir kt. (2007) Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vašingtonas.
10. Dumčienė A. (2004) Auklėjimo pagrindai. Kaunas.
11. Gedvilienė G., Teresevičienė M. (1999). Mokymasis bendradarbiaujant. Vilnius.
12. Gedvilienė G. ir kt (2007) Edukologija. Kaunas.
13. Glebuviene V (1990) Ikimokyklinė pedagogika. Kaunas.
14. Grebliauskienė B. (1997) Lyginamoji edukologija. Kaunas.
15. Ikimokyklinio ugdymo gairės: programa pedagogams ir tėvams (1993). Vilnius.
16. Juodaitytė A. (2003) Tėvų, kaip suaugusiųjų, konstruktyvaus švietimo paradigmos raiška ikimokyklinio ugdymo kaitoje //Pedagogika Nr.69
17. Juodaitytė A. (2003) Socializacija ir ugdymas vaikystėje. Vilnius.
18. Juodaitytė A. ir kt. (2008) Gyventojų informavimo apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą būklė ir patirtis. Tyrimo ataskaita. Šiauliai. Prieiga per internetą <http://www.smm.lt/svietimo_bukle/tyrimai_sb.htm>
19. Juodaitytė A.(2003)Vaikystės fenomenas: socialinis – edukacinis aspektas. Šiauliai.
20. Juodaitytė A (2004) Ikimokyklinio ugdymo pasirinkimo galimybės Lietuvoje: tyrimas. Klaipėda.
21. Kardelis K. (2005) Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Šiauliai
22. Krumm V. (1994) Pedagoginis mokytojų ir mokinių bendradarbiavimas // Mokykla Nr. 7
23. Lamanauskas V.(2007) Švietimo dimensijos.Vilnius

24. Litvinienė J. (2002) Šeima – vaiko ugdymo institucija. Klaipėda
25. Lietuvos švietimo reformos gairės. (1993). Vilnius.
26. Lietuvos švietimo ir mokslo ministro įsakymas (2005) Dėl priešmokyklinio ugdymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo. Nr. ISAK 1180 Vilnius.
27. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas (2004) Dėl švietimo pagalbos ikimokyklinio amžiaus vaiką namuose auginančiai šeimai teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo. Vilnius.
28. Lietuvos respublikos įstatymas (2003) švietimo sistemos sandara. Vilnius.
29. LPFÖ (1998) curriculum for the pre-school. Stockholm.
30. Miliauskas K. (1999) Mokyklos bendruomenė // Kuriame savo mokyklą. Vilnius
31. Monkevičienė O. ir kt. (2008) Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai: galutinė mokslinė ataskaita. Vilnius. Prieiga per internetą <http://www.smm.lt/svietimo_bukle/tyrimai_sb.htm>
32. Neifachas S. (2008) Ikimokyklinio ugdymo programos kokybės užtikrinimas: turinio konkretizavimas, tikslų ir uždavinių įgyvendinimas, atitikties nustatymas. Vilnius.
33. Neifachas S. (2008) vaikų ugdymas darželyje: dabartis ir ateities perspektyva. Vilnius.
34. Norkutė O. (2005) Šeimos švietimo sistemos Lietuvoje modeliavimas// Mokytojų ugdymas Nr.5
35. Pakėnienė ir kt (2005) Prasmingas dialogas su ugdytinių tėvais: Respublikinė mokslinė-praktinė konferencija.
36. Priešmokyklinio ugdymo organizavimo tvarkos aprašas (2005).
37. Rajeckas V.(2001) Švietimas: raida, dabartis .Vilnius
38. Rajeckas V. (2004) Pedagogikos pagrindai.Vilnius
39. Survelytė D. ir kt (2003) J. Laužikas apie mokyklos ir šeimos ryšius// Pedagogika Nr. 68
40. Socialinis ugdymas: mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas II Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys. (2002). Šiauliai.
41. Švietimo vadybos įvadas (1996) Kaunas.
42. Ušeckienė Lidija (2001) Tėvų ir ikimokyklinio ugdymo pedagogų bendradarbiavimo nuostatos // Pedagogika, Nr 54
43. Ušeckienė L. (2008) Žymesnės Xxa. pedagoginės kryptys ir jų ištakos.Šiauliai.
44. Valstybinės švietimo strategijos 2003 -2012 m. nuostatos (2003).
45. Pre-school education in Slovenia. Prieiga per internetą:
<http://www.mss.gov.si/en/areas_of_work/pre_school_education_in_slovenia/>

PRIEDAI

ANKETA TĖVELIAMS

Gerb. Tėveliai,

Šiaulių Universiteto Socialinių mokslų fakulteto magistrantė, Ilona Stonkutė, atlieka tyrimą, kurio **tikslas** – išanalizuoti ikimokyklinės įstaigos galimybes organizuojant tėvų švietimą.

Prašyčiau nuoširdžiai ir atvirai atsakyti į klausimus. Jūsų nuomonė padės mums tobulinti organizuojant tėvų švietimą.

Anketa yra **anoniminė** – savo vardo

ir pavardės rašyti nereikia.

1. Lytis:

- Moteris
- Vyras

3. Ar dirbate:

- Taip
- Ne

2. Jūsų išsilavinimas:

- Vidurinis;
- Spec. vidurinis
- Aukštesnysis
- Aukštasis neuniversitetinis
- Aukštasis

4. Jūsų uždarbis per mėnesį siekia:

- a. iki 1000 Lt
- b. nuo 1000 iki 1500 Lt
- c. nuo 1500 iki 2000 Lt
- d. 2000 ir daugiau Lt

5. Iš ko jūs gaunate daugiausia informacijos darželyje apie savo vaiką? (Iš ten, kur gaunate daugiausia informacijos pažymėkite vienetu, iš kur mažiausiai - 6).

- a. Tėvų susirinkimai;
- b. Pokalbiai telefonu su pedagogu;
- c. Individualūs pokalbiai;
- d. Susitikimas su specialistais (psichologais, medikais, logopedais);
- e. Iš savo vaiko;
- f. Dalyvaudamas bendruose renginiuose, šventėse;

6. Kokių būdu Jūs dar norėtumėte gauti informacijos apie savo vaiką?

.....
.....

7. Jeigu jūs susiduriate su auklėjimo problemomis jūs pirmiausia pagalbos kreipiatės:

- Ieškau straipsnių knygose;
- Kreipiuosi į specialistus pagalbos;
- Į kaimynus;
- Į grupėje dirbančius pedagogus;
- Nieko nedarau.
- Kita (įrašykite) _____

8. Jeigu būtų konsultavimo paslaugos įvairias vaiko ugdymo, auklėjimo klausimais, ar jūs jomis naudotumėtes:

- Žinoma;

- Kartais;
- Tokių paslaugų nereikia;

9. Jeigu jūs naudotumėte šiomis paslaugomis, tai kokiomis temomis norėtumėte konsultuotis?

- medicinos;
- auklėjimo;
- ugdymo;
- psichologijos
- kita (įrašykite) _____

10. Tėvų konsultavimo paslaugomis jums naudotis būtų patogiau:

- Darželyje;
- Įvairiuose konsultavimo punktuose esančiuose mieste;
- Vaikų poliklinikoje;
- Kitur (įrašykite) _____

11. Ar jūs dažnai domitės kaip vaikas praleido dieną?

- Visada;
- Dažnai;
- Kartais;
- Retai;
- Niekada.

12. Ar dalyvaujate ikimokyklinėje įstaigoje organizuojamuose renginiuose, šventėse?

- Visada;
- Dažnai;
- Retai;
- Labai retai;
- Niekada.

13. Ar yra galimybė siūlyti idėjas jūsų vaiko lankomos grupės gyvenime?

- Taip;
- Ne;
- Nežinau;

14. Bendrai organizuojant renginius, išvykas jūs buvote:

- Stebėtojai;
- Organizatoriai;
- Dalyviai;
- Organizatoriai ir dalyviai;
- Kita (įrašykite)

15. Jeigu tektų iš naujo rinktis ikimokyklinę įstaigą, ar vestumėte į tą pačią įstaigą?

- Taip;
- Ne;
- Nežinau.

16. Jūsų pasiūlymai, idėjos gerinant tėvų švietimą ikimokyklinėje įstaigoje?

.....

NUOŠIRDŽIAI DĖKOJU UŽ JŪSŲ SUGAIŠTĄ LAIKĄ !

